

ŽIVOT

KULTURNĚ SPOLEČENSKÝ ČASOPIS • DUBEN • APRÍL • KWIECIEŃ • ČÍSLO 1–4/1982 ROČNÍK 25 CENA 10 ZŁ

"V BOJI O NÁRODNÉ OSLOBODENIE A POĽSKÚ ŠTÁTNOSŤ
SA ZÚČASTNILI POĽSKÍ OBYVATELIA RÔZNYCH VIEROVYZNANI
A NÁRODNOSTÍ. JE TO NEROZBORNÁ ČASŤ NAŠICH DEJÍN. CE-
NÍME SI A VÁŽIME PRÍNOS NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN V NAŠOM
ŽIVOTE A NAŠEJ KULTÚRE. CHCEME, ABY VŠETCI, KTORÍ ŽIJÚ NA
POĽSKEJ ZEMI, MALI PLNÚ MOŽNOSŤ ROZVÍJAŤ SVOJU ODLIŠNOSŤ
A TRVALÉ MIESTO V ŠTRUKTúRE SÚČASNÉHO POĽSKA."

(Prvý tajomník ÚV PZRS, armádny generál Wojciech Jaruzelski na zasadane Sejmu 25.I.1982).

Z PREHLIADKY SÚBOROV KULTÚRNEJ SPOLOČNOSTI
ČECHOV A SLOVÁKOV V POĽSKU VO VYŠNÝCH LAPŠOCH

„Existujú dostatočné predpoklady, aby Poľsko vyšlo na rovnú, priamu cestu socialistického rozvoja“

Najdôležitejšie záležitosti strany, národa a krajiny prerokoval vo februári na dvojdňom 7. plenárnom zasadnutí Ustredného výboru PZRS. Referát Politického byrá: „Úlohy PZRS v boji za jednotu strany, za upevnenie ľudovej moci, za plnú spoločenskú akceptáciu socializmu — prednesol prvý tajomník ÚV, armádny generál WOJCIECH JARUZELSKI.

Po podrobnej diskusii 7. plenárneho zasadnutia schválilo uznesenie zodpovedajúce obsahu referátu a prihláseným návrhom. Uznesenie o. i. konštatuje, že cieľom strany je plné prinavratenie významu ideovým a morálnym hodnotám socialismu. Vyjadruje sa za rozvojom spolupráce so socialistickými krajinami, ako aj s inými krajinami vo svete v duchu upevňania mieru.

Na plenárnom zasadnutí prijali aj návrh ideovo-programovej deklarácie ÚV PZRS — Za čo bojujeme, kam spejeme. V záverečnom prejave Wojciech Jaruzelski konštatoval, že obrodzovanie sa strany treba urýchliť dynamickou činnosťou. Vieme kam spejeme — povedal — sme presvedčení, že aj nám slíkko zasveti.

O priebehu rokovani, uznesení 7. plenárneho zasadnutia a o návrhu Deklarácie sa široko diskutuje v celej strane, ako aj medzi nestraníkmi. Všeobecne sa vyjadruje mienka, že rokovania boli mimoriadne dôležité a priniesli konkrétnu návrhy, ktoré sú nevyhnutné v politickej, ideovej a hospodárskej činnosti strany. Nestačí však iba súhlasit alebo dokonca stotožňovať sa s hodnotením situácie a programom — zdôrazňuje sa v stranickej diskusii — ale treba umne meniť program strany na konkrétny čin, každodennú prax.

OPÄŤ SPOLU

Po rovno polročnej prestávke sa Život vracia k svojim vernejm čitateľom. Po dvojmesačnej prestávke, dňa 13. februára 1982 obnovila svoju pôsobnosť Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku, ktorej tlačovým orgánom je Život.

Vojnový stav vyhlásený 13. decembra 1981 zastavil medzi inými titulmi aj činnosť našej redakcie do 2. marca 1982. Našich čitateľov sa to dotklo zvlášť citelne. Pre oneskorenia spôsobené tlačiarňou, na čo sme nemali žiadny vplyv, nevyšli minuloročné čísla prípravené do tlače — októbrove, novembrové a decembrové.

Toto číslo Života, prvé po prestávke, sme očislovali 1—4 kvôli udržaniu následnosti tohoročného číslowania, aj keď má tradičný, teda nezväčšený objem. V súvislosti s novými cenami v celej našej tlači, jeden exemplár Života stojí teraz 10 zl. Dúfame, že čitateľov budú mať pochopenie pre túto cenu. Kvôli pravde pripomíname, že táto cena je niekolkokrát menšia ako výrobné náklady Života.

Co nájdeme v Živote po prestávke? Bude to predovšetkým ten istý Život.

SNÍMKY NA OBÁLKE. Hore zľava — tančiaci školáci z Vyšných Lapšov; hore správa — vystupuje súbor MS z Nedeľe; dole zľava — spievajú reprezentanti OV zo Zelova; dole správa — súbor z Vyšných Lapšov. Prekladka sa konala 27.IX.1981. (Foto: J.Š. a D.S.)

VII. PLENÁRNE ZASADNUTIE ÚV PZRS

Prvý tajomník ÚV PZRS generál Wojciech Jaruzelski

VYBRANÉ VÝŇATKY Z REFERÁTU

O VOJNOVOM STAVE

O vyhlásení vojnového stavu sme rozhodli suverénné, na vlastnú zodpovednosť a riadili sme sa záujmom národa a socialistického štátu. Nikto nám toto rozhodnutie nenadiktoval. Chcelo by sa povedať, že Poliaci nie sú hlúpi a majú svoj jazyk a predovšetkým svoj rozum. Trpké skúsenosti nás naučili, že o štátnej zvrchovanosti, kým sa ju strati, treba bojovať. Nestačí jednoducho mať výhodné, spravodlivé hranice. Treba si ich väziť, vytrvalo a úporne brániť, obnovovať ich záruky. Taktôto bude me konáť aj v budúcnosti v súlade s našim zvrchovaným právom, s najväčším štátnym záujmom Poľska.

O PROTIPOŁSKEJ KAMPANI

Vysvedali nám propagáčnu a ekonomickú vojnu. Snažia sa znovužiškať to, čo prehrali, rozpaliť v Poľsku plameň nepokoja. Rozšírujú pôsobnosť štvavé vysielačky, ktorým je už prímal 36 hodín poľského vysielania denne. Kabaretný zbor nás poučuje, čo máme robiť „aby Poľsko, bolo Poľskom“. Je to falošná nôta. Jej dirigenti uskutočňujú dnes politiku hrozieb

a konfrontácie, ktorá by v krajnej podobe mohla priviesť k tomu, že nielen Poľsko by prestalo byť Poľskom, ale aj Európa — Európu. Vyzývajú Poliakov k ilegálnej činnosti, teda fakticky k bratovražednému boju. Nie náhodou služby psychologickej vojny rozširujú naposledy nové heslo: „zima je vaša — jar bude naša“.

Vždy sme hovorili zretelne a bez zamŕtovania: kontrarevolúcia neprejde. Dodržali sme slovo. Kontrarevolúcia neprešla. Nádej na zvrat udalostí v Poľsku je nebezpečnou ilúziou, je strašným omylem. Sled dejín sa nedá posunúť dozadu. Jar nebude ani „naša“, ani „vaša“ — bude jednoducho poľská a socialistická. Kým nie je neskoro — nech si to dobre premyslia domáci a zahraniční rozsievací nepokoja.

O ZODPOVEDNOSTI ZA OSUDY NÁRODA

Mnohokrát sme vysvetlovali príčiny utvorenia Vojenskej rady národnej záchrany a vyhlásenia vojnového stavu. Toto rozhodnutie chápe každý, kto podrobne pozná vývinu udalostí v Poľsku,

kto vie politicky a zodpovedne uvažovať. Zlyhali všetky iné prostriedky na prekonanie politickej a hospodárskej krízy. Agresívne monolygy z Radomí a Gdanska definitívne prerušili dialóg. Vyhlásenie vojnového stavu bolo našou poslednou z možných politických iniciatív, ako sa vyhnúť nevypočítateľným, konfrontačným následkom.

Sme zodpovední za osudy národa a poľský štát. Budúcnosť by nám neodpustila ani unáhlené rozhodnutia, ani pasivitu a kapituláciu. Takéto výnimomočné kroky sa nepodniká pod nátlakom emócií a netrpezlivosti. K mimoriadnym prostriedkom možno siahnuť len v situácii, keď už niet inej volby.

Mnohokrát sme otvorené a hlasovo varovali pred nebezpečenstvom. Vláda oznamovala, že nebude váhať použiť ústavné prostriedky na ochranu štátu, ak to bude nevyhnutné. Hovorili sme o tom veľkár, počas rozhovorov a zo sejmovej tribúny, hovorili sme v uzneseniaciach 4. a konečne 6. plenárneho zasadnutia ÚV. Teda nevyčkávali sme ukrytie.

Každú našu ponuku, každú výzvu, považovali za dôkaz slabosti. Každé presvedčovanie bolo bezvýsledné.

Dnes boj o ľudské umy sa má začať tým, že treba ísť medzi ľudí a silou argumentov boja o našu vec. V každodennej praxi musíme uplatňovať dialektiku súčasnej, ovela fažej etapy politickej boja. Účinnosť boja s nepriateľom je o to väčšia, čím lepšie dokážeme presvedčať tých, ktorí nie sú nepriateľmi. Strana sa nebude ospravedlňovať za to, že existuje. Ale zároveň nebude ľudí odstrkovávať. Svoje obrodenie nezačne novými chybami.

PRIATEĽSKÁ NÁVŠTEVA. V dňoch 1.—2. marca t.r. bola na oficiálnej návštive v ZSRR stranica a štátne delegácia PLR, ktorú viedol prvý tajomník ÚV PZPR, predseda Rady ministrov Wojciech Jaruzelski. Počas návštavy Wojciech Jaruzelski sa stre-

Udržime všetko, na čo si zvykli naši čitateľia a čo je výsledkom spoločnej práce kolektívu a čitateľov. Zachováme tie isté rubriky, porady a otázky, ktoré súvisia s činnosťou našej organizácie. Mimoriadny význam prikladáme rozvoju kultúry a osvety nášich národnostných menších, prehľbeniu vyučovania materinských jazykov a znalosti výsledkov českej a slovenskej duševnej kultúry. Žiaľ, pre malý objem Života, môžeme plniť túto úlohu iba v nevelkej miere v pomere k potrebám. V našej publicistike sa budeme nadáľ sústreďovať na otázky, ktoré stvárnajú socialistické spoločenské poste, súladné medziľudskej vzťahy a pocit zodpovednosti za prácu, spoločensko-hospodársku činnosť, ako aj za záležitosti svojho prostredia a krajiny. Budeme písť o aktuálnych problémoch nášho spoločensko-politickejho a hospodárskejho života. Nadáľ chceme prispievať k prehľbovaniu tradičného poľsko-československého priateľstva a spolupráce. Zúčastňovať sa na rozvoji spolupráce s Maticou slovenskou a Česko-slovenským ústavom zahraničným, ako aj inými československými kultúrno-osvetovými ustanovizmi, v tom aj v rámci pohraničnej spolupráce. Chceme tak tiež viacej informovať čitateľov o štúiasnom živote v ČSSR.

Tak v redakcii, ako aj v Spoločnosti máme skoro ten istý kolektív. Píšeme skoro, lebo odišla od nás navždy kr. Valerie Wojnarovská, čo oznamujeme s veľkým zármutkom v nekrológu na str. 11. Po dlhorocnej práci v našej redakcii odišla do dôchodku kolegynia Stefania Siwińska.

Ako obvykle počítame s obetavou pomocou našich krajaniek a krajanov, aktívnu Spoločnosť a dopisovateľov v našej redakčnej práci, s blízkymi vzťahmi našich čitateľov s redakciou.

Dovidenia u vás doma.

REDAKCIA

O SOCIALISTICKEJ OBNOVE

Vojnový stav neznamená zastavenie reforiem. Potvrdzujeme to v praxi. Iba v podmienkach nevyhnutného pokoja možno zavádzat plánované reformy, zavádzat do života zákony, ktoré tvoria základ rozvoja a upevnenia socialistickej demokracie. Sme rozhodnutí, napriek všetkým fažkostiam, kráčať ďalej touto cestou. Nemožno odstúpiť od linie socialistickej obnovy.

Vojnový stav nie je samoúčelný. Pristupujeme k nemu ako k etape obnovenia rovnováhy a prekonávania najzávažnejšieho bodu krízy. Je to zároveň účinný nástroj na obnovu poriadku a bezpečnosti, v boji proti zločinnosti a spoločenskej patológií.

Vojnový stav staže každodenný život občanov. V súlade so sejmovým vyhlásením z 25. januára sa tieto fažkosti budú postupne zmierňovať. Na tejto ceste sa za posledné dva mesiace urobilo veľa.

O DISCIPLÍNE A PORIADKU

Socializmus sa realizuje prostredníctvom práce a spravodlivej delby plodov tejto práce. Zásadu „od každého podľa jeho schopnosti, každému podľa jeho práce“ treba zároveň chápať ako povinnosť spoločnosti voči jednotlivcom a povinnosť jednotlivca voči spoločnosti. Na tomto úseku musí ešte veľa urobiť štát, ako aj občania. Vela otázok vyrieši zavádzaná hospodárska reforma. Jednako žiadne systémové, organizačné a technologické riešenie nebudú účinné bez zavedenia disciplíny a poriadku vo všetkých oblastiach života, bez základnej občianskej svedomitosti. Z tohto hľadiska Polsko veľmi zaostáva.

Vzťah k široko chápanej spoločenskej disciplíne si vyžaduje hlboké premeny. Nemôže to byť iba zdanlivá zmena súvisiaca so sankciami vojnovej stavu. Ide o svojráznu abecedu života v spoločnosti.

O MLÁDEŽI

Vela nelahkých problémov musí vyriešiť mladé pokolenie občanov, v tom aj najmladší členovia našej strany. Hmotné starosti, najmä bytové, sa často spájajú s konfliktmi v medziľudských vzťahoch. Charakteristická pre mladých citlivosť na krivdu, na rozpor skutočnosti s ideálmi snažuje štart, znechucuje už v prvej spoločenskej skúsenosti.

Nebudeme mladých nasilu poučovať. Je to ich vlastná krajina. Bude taká, a iba taká, akú si vybudujú svoju prácou. Tí, ktorí dnes začinajú pracovať, môžu pridať socializmu v Polsku vlastné hodnoty. Je to obrovská zodpovednosť za budúcnosť celého národa. V tomto treba ich podporovať, treba im pomáhať.

Zanedbali sme v strane výchovný motív. Častejšie sme viedli za ruku a nevelmi pozorne sme počúvali, čo mládež hovorí. Nepríjemne na nás pôsobila zanietenosť kritiky. Týka sa to

najmä mladých robotníkov. Protest proti nepravostiam, požiadavka zhody slov a činov, potreba hodinovnosti v uskutočňovaní socialistických ideálov — celá táto sviežosť ich pohľadu je potrebná v našej pôsobnosti, môže obohatiť stranu.

O NÁRODNEJ DOHODE

Nikto nemá výhradné právo na vlastenectvo. Strana s celou silou potvrdzuje ponuku národnej dohody. Zachová svoju ústavnú vedúcu úlohu a chce vyvíjať partnerské vzťahy so všetkými spoločenskými silami, ktoré cheú blažoboj národa a uznávajú nadradenosť záujmov socialistického štátu. Vojnový stav sa skončí, Polsko zostane. Zostanú jeho problém, ktoré možno riešiť iba spoločnými silami, so vzájomnou úctou a toleranciou.

Nechceme vopred určovať formy dohody ani jej miesto v štruktúre polského verejného života. Zastávame názor, že občianské výbory národnej obrody mohli byť dobrým východiskovým bodom. Je to však otázka, o ktorej možno diskutovať s tými, čo sa pridajú k tejto dohode. Základom nášho politického systému a zriadenia zostane vedúca úloha PZRS, ktorá pôsobi v spojenectve so Zjednotenou ľudovou stranou a Demokratickou stranou. Toto spojenectvo overili celé dejiny ľudového štátu, najťažšie chvíle uplynulého obdobia a overuje ho aj súčasnosť. Prikladáme patriénky významu tomuto spojenectvu a dbáme o skutočné partnerstvo a spoločnú zodpovednosť.

V budovaní dohody vidíme aj úlohu pre svetských katolíkov, predstaviteľov národnostných menších, ženských a mládežníckych organizácií, vedeckých a kultúrnych spoločností, všetkých vlasteneckých spoločenských súčasťí, ktoré pôsobia v súlade s ústavou.

O HOSPODÁRSKEJ REFORME

Často sa vyskytujú otázky, či vzhľadom na tolké fažkosti, kedy národné hospodárstvo naďalej dýcha jedným plúcom, máme zavádzat hospodársku reformu. Postoj strany bol a je jednoznačný. Neodstupujeme ani nemôžeme odstúpiť od línie reformy, ktorá je integrálnou súčasťou programu socialistickej obnovy a významným činiteľom prekonania krízy. Fakt, že v týchto podmienkach kráčame cestou reforiem, je najlepším dôkazom našej rozhodnosti, svedomitosťi našich záruk. Potvrdia to sejmové zákony.

Reforma je velkolepným predavzatím. Jej prvá etapa bude pre spoločnosť fažká. Značne stúpli maloobchodné ceny. Rekompenzácie nemôžu plne vyrovnať rast životných nákladov. S hlbokým uznaním treba hovoriť o postoji spoločnosti, ktorá to prijala ako neprijemnú, ale nevyhnutnú skutočnosť. Reforma rozhýbe nové, ešte ne-

náh, o finančnom hospodárení, o zdanení, o bankovom práve, o štatistike, o oprávneniach viesť zahraničný obchod. V prvom čítaní poslanci prerokovali tiež návrhy zákona o zmene ústavy PER a štátom tribunáli. Poslanci si zároveň vypočuli návrhy zákonov o dochodkovom zabezpečení baníkov a ich rodín, o zmene zákona o radoch a vyznamenaniach, o zmene zákona o všeobecnom dochodkovom zabezpečení pracujúcich a ich rodin a o ustanovení cestného titulu Zaslúžilý doktor PER, ktoré jednomyselne schválili.

Na návrh predsedu Rady ministrov Sejm odvolal z funkcie ministra chemického a lachkého priemyslu a vymenoval do tejto funkcie Edwarda Grzywu. Sejm ďalej vymenoval Zdzisławę Krasińską za ministra pre otázky cien a súčasne ho odvolal z funkcie ministra — člena Rady ministrov.

Na záver Sejm schválil uznesenie, v ktorom sa zdôrazňuje potreba realizácie národnej dohody.

35. VÝROČIE PODPÍSANIA DOHODY MEDZI PER A ČSSR. Pred 35 rokmi, 10. marca 1947 bola vo Varšave podpísaná dohoda o priateľstve a vzajomnej spolupráci medzi Poľskou ľudovou republikou a Československou socialistickou republikou. Táto dohoda, ktorú o 20 rokov neskôr predĺžili a modifikovali, sa stala základom pre všeobecnú spoluprácu obidvoch spriateľských krajín. Za toto obdobie Poľsko a Československo, PZRS a KSČ urobili veľa v prospech socialistického spoločenstva. Zvlášť dôležitý význam dosiahli v oblasti hospodárskej, vedecko-technickej a kultúrnej spolupráce.

tol s generálnym tajomníkom UV KSSZ, predsedom Prezidia Najvyššieho sovietu ZSRR Leonidom Brežnevom a členom Politického byra UV KSSZ, predsedom Rady ministrov ZSRR Nikolajom Tichonovom. Počas rokovania venovali hlavnú pozornosť rozvoju polsko-sovietskej politickej, hospodárskej, vedecko-technickej a kultúrnej spolupráci, ďalšiemu upevňovaniu priateľstva medzi polským a sovietskym ľudom, medzi PZRS a KSSZ. Poukázali tiež na vzrastajúci význam dodávok sovietskych surovín pre ozdravenie polského národného hospodárstva a pre zabezpečenie normálneho chodu polských priemyselných podnikov v podmienkach ďalšej stabilizácie politickej situácie v krajinе.

Vo vyhlásení z rokovania sa zdôrazňovalo, že Poľsko a Sovietsky zväz budú aj naďalej brániť záujmy socialistického spoločenstva a usilovať sa v medzinárodných záležitostach o obrat od napäcia a konfrontácie k mierovému riešeniu aktuálnych medzinárodných problémov.

Hodno zdôrazniť, že návšteva sa konala tesne pred výročím uzavretia polsko-sovietskej dohody o priateľstve, spolupráci a vzájomnej pomoci, podpísanej 21.IV.1945 a predĺženej 8.IV.1965, a prebiehala v srdečnom priateľskom ovzduší a v duchu porozumenia pre ťažkú hospodársku situáciu Poľska.

ZASADANIE SEJMU PER v dňoch 26.—27. februára t.r. bolo veľmi pracovité. Počas rokovania poslanci schválili deväť zákonov, týkajúcich sa hospodárskej reformy, o.i., zákon o spoločensko-hospodárskom plánovaní, o ce-

úplne známe mechanizmy, ktorých fungovanie treba pozorne sledovať a neutralizovať všetky záporné spoločenské následky — ktorým sa nemožno vyhnúť — najmä v prvom období. Môže to účinne robíť iba socialistický štát, inšpirovaný stranou.

O POĽNOHOSPODÁRSTVE A ÚZEMNEJ ADMINISTRATÍVE

Aj na vidieku je veľa práce. Dočerňujeme význam a hodnotu práce polských rolníkov. Poľnohospodárska politika štátu, ktorú spoločne sformovali PZRS, a ZES, je stabilná. Potvrdil som to ešte raz pred mesiacom, keď som hovoril v Sejme o trvalosti jej zásad, o nenarušenosti rodinných gazdovstiev, o rovnoprávnosti všetkých sektorov poľnohospodárstva — súkromného, družstevného a štátneho.

Musíme urobiť všetko pre rast poľnohospodárskej výroby racionalným obhospodárením každého kúska pôdy, zvýšením dodávok strojov, zariadení a výrobnych prostriedkov a ich lepším využitím, pozdvihovaním poľnohospodárskej kultúry. Stranická kontrola musí zahrnúť celú sféru služieb poľnohospodárstvu, treba odstraňovať často sa vyskytujúce úchytky, fakty prízvivníctva na práci rolníkov. Jasne to dokazujú skúsenosti terénnych operačných skupín. V boji proti zlu na polskom vidieku je nevyhnutná úzka spolupráca s vidieckou samosprávou.

Zvyšuje sa právomoc miestnych orgánov. Do ich rúk prechádza priame riadenie stále väčšej časti spoločensko-hospodárskeho života. Teda na jednej strane je nevyhnutné plne využiť možnosti, ktoré z toho vypĺňajú, zasa na druhej strane je potrebná politická kontrola činnosti územnej administratívy. Ide o to, aby zvýšená právomoc náležite slúžila uskutočňovaniu spoločenských cieľov, ktoré vytýčila strana.

O KULTÚRE SOCIALISTICKÉHO POLSKA

Nechceme naniechať tvorcom ani tematiku, ani výrazové prostriedky v umelcovej činnosti. Cenime si vynikajúce talenty, ktoré slávia polskú kultúru vo svete. Ale nevzdáme sa postuľáta, aby v kultúre socialistického Poľska dominoval obsah, ktorý humanizuje život, obohacuje ľudovku, slúži pre tváraniu vedomia jednotlivca v súlade s dejinným vývinom. V tejto úlohe

nikto nezastúpi kultúrnych tvorcov.

Cielom pôsobnosti strany v oblasti hmotných základov kultúry je rast jej spoločenského dosahu, zvýšenie účasti pracujúcich, najmä robotníkov a rolníkov, v jej tvorbe a príjme. Pochopiteľná diferenciácia významových prostriedkov nemôže znamenať zhovievavosť k braku a pseudokultúre adresovanej „jednoduchým ľuďom“.

O MOŽNOSTIACH SOCIALISTICKÉHO ROZVOJA

Mali sme mnoho neúspechov. V polských domoch už dávno chýba optimizmus. Národné hospodárstvo cíľo dozadu o niekoľko rokov. Tažkosti každodenneho života sú citelné. Poliačkov delia mnohé konflikty. Národnú dohodu treba iba budovať.

Je to všetko pravda, ale nemožno dopustiť, aby sa v našej spoločnosti upervi krizový komplex, komplex chronických neúspechov, sklamaných nádejí. Nedajme sa vziať všetku ešte raz do tohto tak veľmi polského cyklu — od nadšenia ku krajnému zúfalstvu. Musíme si uveriť. Uveriť v tolkočrát manifestovanú v našich dejinách schopnosť vyzdvihnúť sa z porážok a pohrom.

Máme bohatý ľuský a hmotný potenciál. Máme súhlasne so záujmom národa spojenec a priateľov, ktorých pomoc v fažkých chvíľach je istá. Máme stranu, ktorá sa obrodzuje. Sú to dostatočné predpoklady, aby sa Poľsko dostalo na rovnú, priamu cestu socialistického rozvoja. Ale súance ešte neznamenajú skutočnosť. Medzi súancami a splnením očakávania je jednoducho práca. Efektívna, nadpriemerná a obetávacia práca.

Neslubujeme nič nereálne. Slubovalo sa vela. Musíme prebieť najbližšie mesiace. Za dva-tri roky dobyjeme pevné predmostia, prinavrátame normálne zásobovanie, pozdvihнемe hodnotu zlatého. O niekoľko rokov Poľsko môže byť stabilným štátom, hospodársky a spoločensky náležite zorganizovaným, zabezpečeným pred opakováním krízy.

Táto vízia je vcelku v dosahu našich reálnych možností. Spoločným úsilím strany a spojeneckých strán, svetských katolíkov, odborového hnutia, miliónov nestraníkov môžeme ju uskutočniť. Sme hospodármami vo vlastnom dome. Zmeníme to, čo je zastarané a zbytočné, rozvinieme to, čo je overené v povojnových dejinách národa.

SEJM POTVRDUJE POTREBU REALIZÁCIE IDEY NÁRODNEJ DOHODY UZNESENIE

Sejm Poľskej ľudovej republiky opäť potvrdzuje potrebu realizácie idey národnej dohody. V nových podmienkach, volných od anarchie, ktoré umožňujú proces stabilizácie štátneho života, obnovu morálnych hodnôt, utváranie pracovného ovzdušia a svedomitého plnenia povinností, je nevyhnutné zvýšiť úsilie v prospech tvorenia a upevňovania širokej platformy súčinnosti všetkých súčasťí národa, všetkých ľudí dobrej vôle bez ohľadu na ich názory a organizačnú príslušnosť, pre prinavrácanie spoločenskej dôvery, správneho chápania základných záležitostí polského štátu a národnnej existencie.

Sejm uznáva, že pôsobnosť občianskych výborov národného záchrany je centrom iniciatívou širokej podpory spoločnosti pre snahy Vojenskej rady národnej záchrany a vlády ministerského predsedu, armádneho generála Wojciecha Jaruzelského. V týchto výboroch, ktoré sa pretvárajú v občianské výbory národnej dohody, Sejm vidí jednu z dôležitých foriem vlasteneckých a občianskych spoločností v prospech vlasti, potrebu prinavrátenia normálnych podmienok fungovania štátu, národného hospodárstva a spoločenského života, ako aj kontinuitu diela socialistickej obnovy.

Sejm PER podnikne všetky kroky, ktoré budú nevyhnutné pre realizáciu národnej dohody a odporúča sejmovému predsedníctvu, aby spoločne s poslaneckými klubmi PZRS, ZES a DS, ako aj poslaneckými skupinami vyšlo s iniciatívou vypracovať platformu takejto dohody, ako aj organizačných návrhov jej stvárnovania v celonárodnom meradle a predložilo výsledky týchto práce Sejmu.

Tradiciu súťaž denníka Przegląd Sportowy na najlepších polských športovcov v r. 1981 vyhral majster sveta v modernom päťboji Janusz Peciak pred Waldemarem Marszałkom (vodný motorizmus) a Włodzimierzom Smolarek (futbal). Na snímke laureáti súťaže. Sprava: manželka rízara Agata Peciaková, Waldemar Marszałek, Dariusz Wódka (šerm), Włodzimierz Smolarek, Alicja Ciskowska (lukostrelba), Andrzej Grubba (stolný tenis), Grzegorz Jaroszewski (cyklistika), Ryszard Świerad (zápasenie), Halina Iwaniecová (basketbal) a trenér roku 1981 Antoni Piechniczek.

Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války

Švejk vojenským sluhou u nadporučíka Lukáše

Štěstí Švejkovo nemělo dlouhého trvání. Nelítostný osud přerval přátelský pomér mezi ním a polním kurátem. Jestli polní kurát až do té události byl osobou sympathetickou, to, co nyní provedl, je s to strhnout z něho sympathetickou tvářnost.

Polní kurát prodal Švejka nadporučíku Lukášovi, čili lépe řečeno, prohrál ho v kartách. Tak dřív prodávali na Rusi nevolníky. Přišlo to tak znechápaní. Byla pěkná společnost u nadporučíka Lukáše a hrálo se jedenadvačet.

Polní kurát prohrál všechno, a nакonec řekl: „Kolik mně půjčíte na mého vojenského sluhu? Ohromný pitomec a zajímavá figura, něco non plus ultra. Ještě nikdy neměli jste takového vojenského sluhu.“

„Půjčím ti sto korun,“ nabídl nadporučík Lukáš, „jestli pozitří je nedostanu, pošleš mně tu raritu. Můj puflek je protivný člověk. Stále vzdychá, píše domů psaní, a přitom krade, na co přijde. Už jsem ho bil, ale to není nic platné. Pohlavkuji ho na potkání, ale nepomáhá to. Vyrazil jsem mu pár předních zubů, ale chlapa nenaprávil.“

„Tedy platí,“ řekl lehkomylně polní kurát, „bud' pozitří sto korun, nebo Švejka.“

Prohrál i těch sto korun a šel smutně domů. Věděl určitě a také nijak o tom nepochyboval, že do pozitří nesetře těch sto korun a že vlastně Švejka mizerně a bídne predal.

„Mohl jsem si říct o dvě stě korun,“ mrzel se, ale přestupuje na elektrické tramvaje na trať, která ho za chvíli měla odvezít domů, dostával záхват výčitek a sentimentality.

„Není to ode mne hezké,“ pomyslil si, když zvonil u dveří svého bytu, „jak se podívám do jeho pitomých, dobráckých očí?“

„Milý Švejku,“ řekl, když byl doma, „dnes se stalo něco neobyčejného. Měl jsem takovou smůlu v kartách. Hopal jsem to všechno a měl jsem pod rukou eso, pak přišla desítka, a bankér měl pod rukou kluka a dotáhl to taky na jednačvacet. Líznul jsem si několikrát na eso nebo na desítku a vždy jsem měl stejně s bankérem. Projel jsem všechny peníze.“

Odmítl se. „A nakonec jsem prohrál vás. Vypůjčil jsem si na vás sto korun, a jestli do pozitří je nevrátím, už budeš patřit ne mně, ale nadporučíkovi Lukášovi. Mně je to opravdu líto ...“

„Sto korun ještě mám,“ řekl Švejk, „mohu vám půjčít.“

„Dejte je sem,“ ožil polní kurát, „hned je zanesu Lukášovi. Nerad bych, opravdu, se s vámi loučil.“

Lukáš byl velice překvapen, když uviděl opět polního kuráta.

„Jdu ti zaplatit dluh,“ řekl polní kurát, rohličeje se vítězoslavně, „dejte mně také kartu.“

„Hop,“ ozval se polní kurát, když byla řada na něm. „Jenom o oko,“ hlasil, „přetáh jsem.“

„Tak tedy hop,“ řekl při druhém chodu, „hop — blind.“

„Dvacet brát,“ hlasil bankér.

„Já mám celých devatenáct,“ tiše pronesl polní kurát, dávaje do banku posledních čtyřicet korun ze stovky, kterou mu půjčil Švejk, aby se vykoupil z nového nevolnictví.

Vracíce se domů, přišel polní kurát k přesvědčení, že Švejka nemůže nic zachránit, že jest to předurčeno, aby sloužil u nadporučíka Lukáše.

A když mu Švejk otevřel, řekl k němu: „Všechno je marné, Švejku. Proti osudu se neubrání nikdo. Prohrál jsem vás i těch vašich sto korun. Dělal jsem vše, co bylo v mé mocí,

ale osud je silnější mne. Hodil vás do spárů nadporučíka Lukáše a přijde doba, že se musíme rozloučit.“

„A bylo v banku hodně?“ otázal se Švejk klidně, „nebo jste málodky dělal forhonta? Když nepadá karta, je to velmi špatně, ale někdy je to mízerie, když to jde až příliš dobře. Na Zderaze žil nějaký klempíř Vejvoda a ten hrával vždy mariáš v jedné hospodě za Stoletou kavárnou. Jednou taky, cert mu to napískal, povídá: ‚A což abychom si hodili jedníka o pětnáctek.‘ Hráli tedy pětnáctkovýho jedníka a on držel bank. Všichni se ztropili a tak to rostlo do desítky. Starý Vejvoda chtěl poprát taky druhýmu něco a pořád říkal: ‚Malá, špatná domů.‘ To si nedovedete představit, jakou měl smůlu. Malá špatná ne a ne přijít, bank rost, a už tam byla stovka. Z hráčů nikdo tolík neměl, aby to mohl hopnout, a Vejvoda už byl celej upoceněj. Nebylo nic jinýho slyšet než jeho: ‚Malá, špatná domů.‘ Přisazovali po pětce a spadali tam vždycky. Jeden komínký mistr se dopálil, šel si domů pro peníze, když tam bylo už přes půlruhé stovky, a hopnul to. Vejvoda chtěl se toho zbavit, a jak potom povídal, chtěl tahnout třebas až do třiceti, jen aby to nevyhrál, a místo toho dostal dvě esa. Dělal, že nic nemá, a schválně povídá: ‚Šestnáct brát.‘ A ten komínký mistr měl všechno všudy patnáct. Není to smůla? Starý Vejvoda byl celej bledej a nešťastnej, kolem už nadávali a šusklali si, že dělá volty, že už jednou byl bit pro falešnou hru, ačkoliv byl to nejpestřejší hráč, a sypali tam korunku za korunkou. Už tam bylo pět set korun. Hostinský to nevydržel. Měl právě přichystaný peníze do pivovaru. Tak je vzal, přisedl si, strčil napřed do toho po dvou stovkách, pak zahmouřil oči, točil židlí pro štěstí a řek, že to všechno, co je v banku, hopá. Hraje ne,“ povídá, „s volevřenýma kartama. Starý Vejvoda byl by já nevím co dal za to, aby ted' prohrál. Všichni se divili, když točil a ukázala se sedma, a on si ji nechal. Hostinský se smál pod fousy, poněvadž měl jednadvacet. Přišla druhá sedma starýmu Vejvodovi, a on si ji taky nechal. ‚Teď přijde eso nebo desítka,‘ řekl hostinský jizlivě, „vsadím krk, pane Vejvodo, že budete trop.‘ Bylo ohromný ticho, Vejvoda otočil, a vona se objeví třetí sedmička. Hostinský zbledl jako křída, byly to jeho poslední peníze, všechno to bylo v banku před Vejvodou, kterej jen říkal: ‚Malá, špatná domů,‘ a za živýho boha chtěl bejt trop, ale poněvadž musel votáčet svoje karty a vložit na stůl, nemohl dělat žádnej podvod a schválně přetáhnout. Všichni byli nad jeho štěstím blíbí a udělali si to tak, že když už nemají peníze, že tam budou dávat svoje úpisy. Trvalo to kolik hodin a před starým Vejvodou rostly tisíce a tisíce. Komínký mistr byl už do banku dlužen přes půlruhého milionu, uhlíř ze Zderazu asi milión, domovník ze Stoleté kavárny 800 000 korun, jeden medík přes dva miliony. Jenom v pince bylo přes tři sta tisíc na samých útržkách papíru. Starý Vejvoda zkoušel to všechno. Chodil pořád na záchod a vždycky to díl jinýmu, aby to za něho vzal, a když se vrátil, hlasili mu, že bral, že mu přišlo jednadvacet. Poslali pro nový karty, a zas to nebylo nic platné. Když se Vejvoda zastavil na patnácti, tak měl ten druhý čtrnáct. Všichni se dívali vztekle na starýho Vejvodu a nejvíce láteřil jeden dlaždič, kerej do toho všechno všechny dal na hotovosti vesum korun. Ten volevřeně prohlásil, že takový člověk, jako je Vejvoda, by neměl cho-

„Ukažte mu Švejku,“ řekl, vyhýba se opět Švejkovi pohledu, „kde co leží, aby byl orientován, a poučte ho, jak se vaří grog. Ráno se hlaste u nadporučíka Lukáše.“

Švejk s novým mužem strávili příjemně noc vařením grogu. K ránu stál tlustý infanterista sotva na nohou a pobručoval si jen podivnou směs z různých národních písni, které se mu spletly dohromady: „Okolo Chodova teče vodička, šenkuje tam má milá pivečko červený. Horo, horo, vysoká jsi, šly panenky silnicí, na Bílé hoře sedláček oře.“

„Vo tebe nemám strach,“ řekl Švejk, „s takovým nadáním se u feldkuráta udrží.“

Tak se stalo, že to dopoledne uviděl nadporučík Lukáš ponejprv poctivou a upřímnou tvář dobrého vojáka Švejka, který mu hlasil: „Poslušně hlásim, pane obrážtnant, že jsem ten Švejk prohraný panem feldkurátem v kartách.“

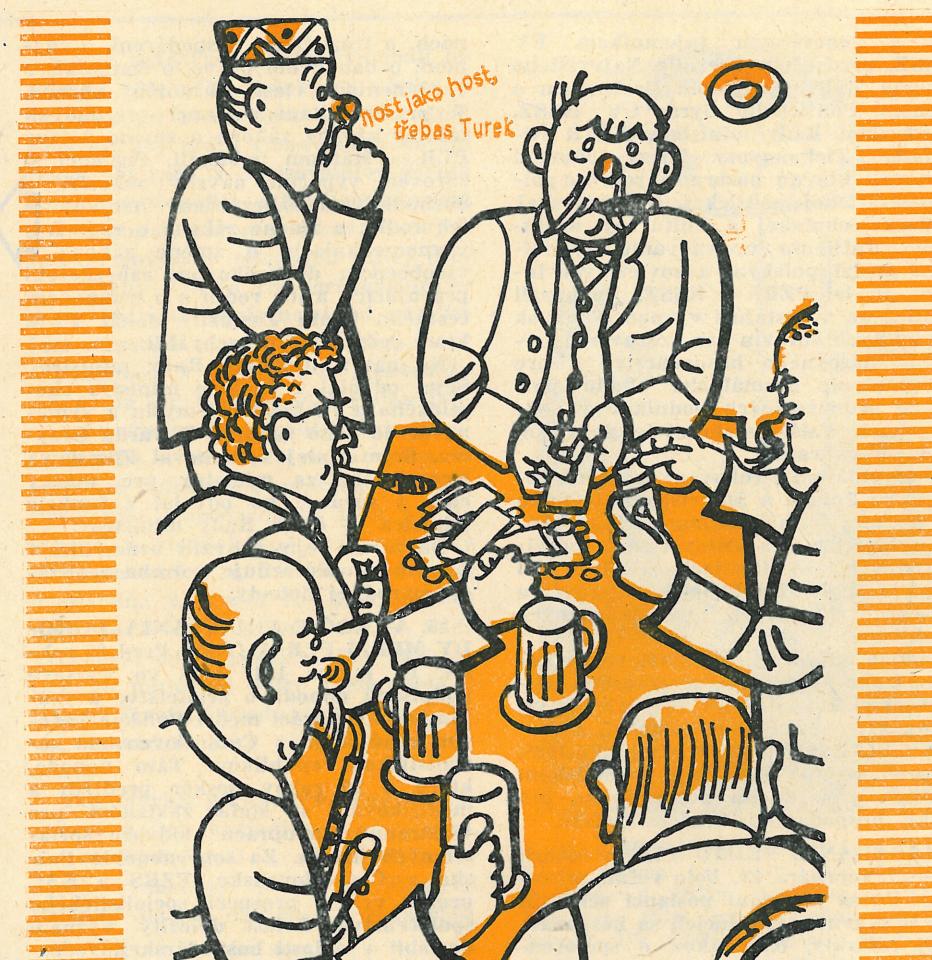
Instituce důstojnických sluhů je prastarého původu. Zdá se, že již Alexandr Macedonský měl svého pufleka. Jisto však je, že v době feudalismu vystupovali v té úloze žoldnéři rytíři. Cím byl Sancho Panza Dona Quijota? Divím se, že historie vojenských sluhů nebyla doposud nikým sepisána. Našli bychom tam, že vévoda z Almavíru snědl svého vojenského sluhu při oblézení Toledo z hlaudu bez soli, o čemž vévoda sám píše ve svých pamětech, vypravuje, že jeho sluhu měl maso jemné, křehké, vláčné, chuti se podobající něčemu mezi kuřecím a oslem.

Ve staré šábské knize o umění vojenském nalézáme též pokyny pro vojenské sluhu. Puflek staré doby měl být zbožný, ctvnostný, pravdomluvný, skromný, statečný, odvážný, pracovitý. Zkrátka měl to být vzor člověka. (...) Roku 1912 byl v Stýrském Hradci proces, při kterém vynikající úlohu hrál jeden hejtman, který ukopal svého pufleka. Byl tenkrát osvobozen, poněvadž to udělal teprve podruhé. V názorech těch pánů nemá život pufleka žádné ceny. Je to předmět pouze, v mnohem případě fackovací panák, otrok, služka pro všechno. Není pak divu, že takové postavení vyžaduje od otroka, aby byl vychýtralý, lštivý. Jeho postavení na naši planetě možno srovnat jen s utrpením pikolíků za starých dob, vychovávaných k svědomitosti polohlavky a mučením.

Bývají však případy, že puflek vyšine se na favorita, a tu stává se hrůza roty, batalionu. Všechny šárže snaží se ho podplácet. On rozhoduje o dovolené, on se může přimluvit, aby to u raportu dopadlo dobře.

Tito favoriti bývali za války odměňováni velkými i malými stříbrnými medailemi za statečnost a chrabrost. (...)

Ilustrace JOSEFA LADY.

Vzímal sa, trhal remenom, staval sa na zadné nohy, a keď vyečil v chodbe otvorený oblok, vyskočil naň s takou prudkostou, že majitelka, ktorá ho držala, zjazdila od strachu, že vyskočí.

Napokon sa utíšil, ale sadnúť si nechcel a s košíkom na hubu preťakane pozeral okolo seba.

„Pozrite sa, pes, a k tomu v prvej triede, čo je to za poriadok?“ zaspela veľmi tučná pani, ledva dýchajúc a vlečúc niekolko balíkov a veľký kufor.

Pretože oddelenie bolo prázdro, vopchala sa doň a mierila k obloku. Cestou, hoci mala dosť miesta, nevyhla sa psovi a šliapla mu na nohu.

Pes bolestne zavyl. Majitelka mu ohmatávala nohu a hladila ju.

„Práve na tú chorú ste, mu šliapli, nemôžete dať pozor?“

„Prepáčte, osoba, čo si to dovoľujete? Ja sa mám pozerať, kde má vás psisko pazúry? A vobec, akým právom ste ho sem dotrepali?“

„Toto by sa mala pýtať vari sprievodkyňa, ale tá dobre vie, že keď si zaňho zaplatím, môžem ho tu mať. Cestuje ako vy na listok prvej triedy. Tak čušte.“

„Ja že mám čušť? Prepáčte, ale to je privela. Ja mám právo ozvat sa, keď mi nie je po chuti byť v kupé prvej triedy so psom. Ten patrí do dobytčieho vagóna a vy s ním, keď sa od neho nechcete odlúčiť.“

„Pod sem, Šuhaj! Ty si ale krásna rasa!“ prerušil výrečnú panu tenký, dlhý pán s výraznou tvárou a zastavil sa pri psovi. „A kdeže cestuješ?“

„Veru ďaleko, až do pohraničia. Ja som pri železnici, mám režijný listok. Teraz idem na rekreáciu a beriem ho so sebou, lebo ho nemám komu nechať. Starosť mi robí, že si včera poranil nohu. Neviem, čo s ňou má, celá spuchla.“

„Bože, to je orácií so psiskom,“ padela sa tučná pani.

Tenký pán nevedel, kto je to, nuž sa opýtal:

„Ráčite tiež patriť k tomu psovi?“

„Ja? Ako sa opovažujete ma takto podozrievať? Či vyzerám na sprievodkyňu psov? No, pekne d'akujem.“

„Prepáčte, prosím, ja som len preto mysel, keď ste sa ozvali ohľadom tu prítomného psa. Nazdával som sa, že patríte vedno. Myslím totiž s touto paňou a jej psom.“

„Človek sa predsa môže ozvati, keď mu je nie dačo po chuti. Ja si zaplatím prvú triedu, chcem mať pohodlie a zatiaľ — psisko! Idem k rodine na návštenu a prinesiem im — blchy. Veru, pekné nadelenie.“

„Dovolte, môj pes žiadne blchy nemá. Bývam v osobitnom malom domčí, pes má dvor a záhradu, nebehá po uliciach a nepríde do styku s inými psami. Ráste vziať na vedomie.“

„To poznáme,“ mykala hlavou tučná pani. „Každý, kto má psa, vraví, že jeho pes nemá blchy. A zatiaľ majú všetci.“

A už sa hrnuli ďalší cestujúci. Hned traia sa dožadovali miesta. Jeden solidne vyzerajúci starší pán s plešivou hlavou. Potom veľmi vysoký a mocný pán asi štyridsaťročný a naostatok mladý pánsko s fúzikmi a v bielych nohačiach, veľmi úzkostlivý, vyholený, ružolíci, čistučký ako vykúpané novorodenčiatko.

Každý prekročil psa a každý sa spýtao zadrival na sediacich hádajúc, koho patrí. Vysoký štyridsiatnik si prisadil k tučnej panej, a keď si ju bol dobre poobzeral, opýtal sa:

„Ten pes patrí vám?“

„Dakujem, nie! A vobec, ako si dovolujete dávať ma s tým psom dokopy?“

„Prepáčte ale vyzeráte tak... tak... ako by som to povedal, no tak blaho-bytne, že si môžete dovoliť držať psa. K tomu ešte ten pes je krásny.“

„Naozaj neviem, prečo sa s vami zhováram, ste bezochív až hrôza.“

Vo dverách sa zjavila mladá dievčina.

„Je tu, prosím, ešte miesto?“

Solidne vyzerajúci pán povedal zdvořile:

„Nie, slečinôčka, už tu miesta nict. Vidite, aj nás Dunčo musí byť na chodbe.“

„Zahraj, prosím, sa menuje,“ ozvala sa majitelka psa.

„Zahrajko, chudáčik, veď fa tu pošliapu. Ty milý psiček, zostaň pri mne, ja ti budem robiť ochrancu.“ Dievča sa zohlo a pohladilo psa.

„To je maznania. Máte asi priliš horúce srdce, slečinka,“ posmeškovala tučná pani.

Dievča zodvihlo prudko hlavu a hodilo dozadu svetlé, krátko ostrihané vlasy.

„A vy ho asi vobec nemáte, lebo ako badám, nenávidíte toto krásne zvierat.“

„Zviera patrí medzi zver, a nie do prvej triedy vlaku, a keď to tuná majitelka nepochopila, zapamäťajte si to aspoň vy.“

Tenký pán, najblížie sediaci k psovi, pridal sa ku slečinke, lebo bola mladá a pekná.

„Ste na omyle, milosťpani. Pes patrí k človeku. Veď už Adam v raji dostal od pánbožka ako prvého štvrnochého sprievodecu. Preto sa pes drží človeka.“

Boli prázdro a miesta dosť. Teraz sa už všetko zaplnilo. Musíte čakať, až niekoľko vystúpi.“

„Zdvorilá práve nie ste. Ale ja si zjednám zadosťučinenie. Ved' sa ja dozviem, či je toto v poriadku.“

Všetci sa uškŕnali. Teraz sa už usilovne venovali Zahrajovi. Zahraj to vydral na celej čiare.

Akoby to bol vedel, natiahol sa pred nohami sediacich, hlavu si položil na zem a zaspal.

Zahraj dumal o tom, akí rôzni sú ľudia. Napríklad tátó slečinka má čistú voňavú nožku, a keby on nemal kôš na papuli, iste by sa opovážil obližnúť ju aspoň trošku, aby nadobudol presvedčenie, že je chladná a hladká. Ale ten pán, čo si v kútku pochrapkáva, ten

„Ukážte, budem vám čítať z ruky budúcnosť.“

Zasmiala sa a ponechala ruku v jeho dlaní.

„Vydáte sa, budete dlho žiť a budete mať štvoro detí.“

„Ach, to je veľa, toľko nechcem. Pozrite sa lepšie či ich nie je menej.“

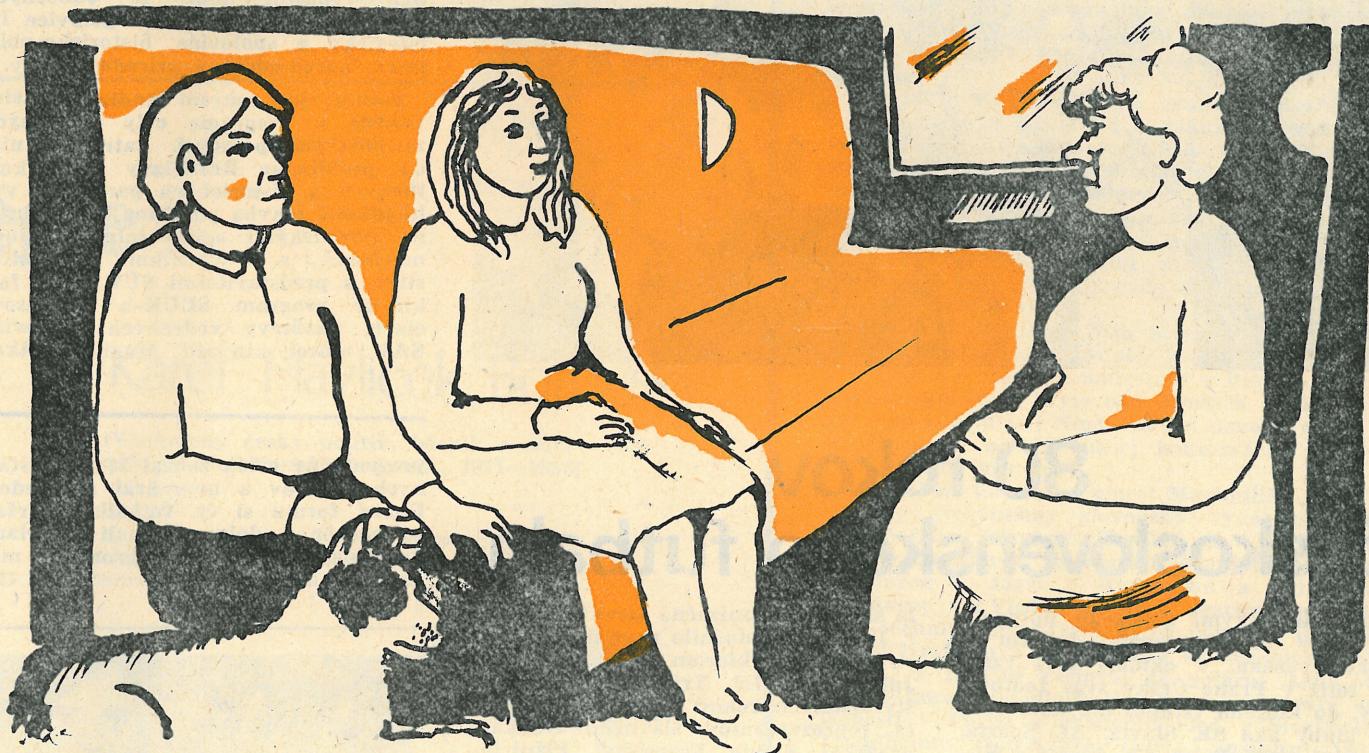
Dali hlavy dovedna a prezerali čiaročky. Potom ona cheela vedieť, kolko bude mať on deti.

„Ja? To je zaujímavé, pozrite sa, tiež štvoro?“

Pozreli si do očí a museli sa tomu obidvaja smiať.

Dlhý tenký pán s výraznou tvárou sa zhováral s majitelkou vlčiaka.

„Pozerám, ako stále otŕča chorú nohu, akoby cheel, aby ste si to povšimli.“

Kresba: K. Iwanicka

ZUZKA ZGURIŠKA Pasažier

„Také tárany si rozprávajte deťom,“ zaklúčila rozhovor tučná pani a na znamenie, že nehodlá ďalej konverzovať, vytiahla jeden z balíkov, vyklopila si stolík pred oblokom a rozložila obsah mastných papierov.

V oddelení nastalo ticho. Niekoľko čítačov, niekoľko podriemkával a tučná pani sa napchávala tak výdatne, akoby nebola týždeň jedla. Solidne vyzerajúci pán mal pohodlniešie miesto pri dverach, oprel sa o vankúšik v kúte a o chvíľu sa v tiche oddelenia ozval hlboké chrápanie.

Zahrajovi sa práve prisnilo, že sa k nemu bliží cudzí pes. Vyletel zo zeme, pošťal sa na všetky štyri a zaštekal.

Tučná pani žviakala práve veľký žuvanec, lakla sa a kus jej vletel do koláčovej dierky. Rozklašala sa a medzi kašľom hnevlivo siplala.

„Človek sa kvôli psisku ešte zadávi. Mám to ja pech, že som sem vošla. Len čo príde konduktorka, musí ma posadiť do iného kupé.“

Tenký pán si nápadne hlasno vzdyhol a povedal slečinke na chodbe: „Tak vidite, budete mať miesto a Zahraj si pritiahneme k našim nohám, aby sa mu nič nestalo.“

Konduktorka, mladá, usmiali, v letnej láhkej rovnosťi s baretem na barnavých kučeravých vlasoch pozdravila a zohla sa k psovi.

„Listok prosím, mladý pán.“

Všetci sa smiali. Majitelka psa ukázala svoje lístky. Aj ostatní. Naostatok tučná pani.

„Ja chcem iné miesto, nebudem cestovať so psom.“

„A prečo ste sem vošli? Ved' tieto tri posledné vagóny pristavili na sta-

má nebezpečne blízko nohu pri jeho hlave. A ešte k tomu aký rozdiel vo vôle! Darmo je, medzi tými dvoma nohami je veľký rozdiel. Bude dobre odtiahnut sa od tej veľkej, v pásiavej ponôzke omotanej, a pritisnút sa k tej bosej v belasej črievičke. Práve sa cheel pohniezdí a zmeniť polohu hlavy, keď sa nad ním zotmilo a tučná pani sa vykníala zo svojho miesta.“

„Uhnite s tým psom, nech mu zase nešliapnem na labu.“

Majitelka tiež zadriemala, na hurtovanie panej sa preťakane strhla.

„Nerozumiete? Odpracte to zviera, vravíme, chcem vyjsť von.“

„Chudáčik Zahrajko, ani vyspať sa nemôžeš, pod bližšie ku mne,“ švitorila sleinka.

„Máte rada psov“ opýtal sa nesmelo ružolíci mládenec, keď tučná pani zmizla v chodbe.

„Strrrašne!“ zatreptala hlavou slečinka.

„Ja tiež. My sme mali doma foxteriera, ale zdochol nám a potom sme už žiadneho nemali.“

To je škoda. Mali by ste si dákeho obstaráť, keď máte psov rád.“

„Máte pravdu, pousilujem sa. Môj otec sa pozná s jedným horárom, ktorý sa zaobrá predávaním psov.“ Pohľadil aj on Zahraj, takže jeho ruka sa dotkla ruky slečinnej.

Ako dobre sa cíti, keď ho hladká taká jemná rúčka.“

„Myslíte?“

„Ako by nie, keď ho hladká taká jemná rúčka.“

„Ani veľmi nie, lebo som práve pomáhal doma okopávať zemiaky,“ otríela ruky hore dlaňami.

Nemá tvár, nevie povedať, čo mu je. Ale nepáči sa mi a zo spánku sa strháva od bolesti. Viete čo, pani, ja cestujem domov a vy práve tam prestupujete do pohraničia. Zastavte sa u mňa. Môj dobrý priateľ je zverolekár a práve dnes máme u nás partie tarokov. Prezrie psovi nohu, popripade vám povie, či ju treba röntgenovať. Ak hej, môžete smelo nechať svojho miláčika u mňa. Mám dve malé deti a tie sa správajú ku všetkým zvieratám priateľsky. Tak čo, súhlasíte?“

„Nerozumiem dobre. Akože, chcete si ho podrážať u seba?“

„Pokým bude na rekreácii. Keď sa budete vracať, zastavíte sa u nás a odveziete si ho zase domov. Aj tak ste povedali, že vám bude na dovolenke prekážať a že budete musieť prehnádať bývanie.“

„Ste veľmi milý, pane. Skoro sa ani nedovedávam priali vašu ponuku. Neviem, ako sa vám odvŕdāciť.“

Ružolici mládenec práve v tej chvíli pobokal dľa svetlovlastej slečne.

„Smiem sa opýtať, ako sa voláte?“

„Milena.“

„A ja Milan, taká náhoda!“

A zase sa smiali.

Vo dverách sa zotmilo. Tučná pani sa vracala. Chcela nešetrne prejsť popri psovi, ale tenký, dlhý pán ju zastavil.

„Pozor, pani, práve som prevzal protektorát nad psom. Neradím vám, aby ste mu znova šliapli na chorú nohu.“

„To sú móresy! Správate sa k dámce ako dáky odroči.“

„Jaj,“ skribol ružolici mládenec, „ale teraz ste šliapli mne na nohu a mám nové topinky. Viete, ako to bolí?“

Slečna sa zohla aby sa pozrela na tie nové topinky.

„Ešte dobre, Milan, že nemáte vranie oči. To by bolelo väčšimi.“

„Ale pozremeže. Hádam ste sa neoznámili za ten čas, čo som bola vonku? Na neuverenie,“ krútila hlavou tučná pani. „A to všetko ten pes, nacaj, čarodejný pes.“

Vtedy Zahraj zodvihol hlavou, zažmurkal na dvoch mladých ľudí a v kútkoch papule sa mu mihlo sotva značne zachvenie.

Pes sa zasmial.

Seminár zahraničných slovakistov

V období prázdnin sa slovakisti z mnohých krajín schádzajú už mnoho rokov do Bratislavu na Letný seminár slovenského jazyka a kultúry — STUDIA ACADEMICA SLOVACA. Prichádzajú na Slovensko učiť sa slovenčinu budú zdokonaliť si jej znalosť, oboznámiť sa so slovenskou kultúrou a literatúrou, s výstavbou socialistickej spoločnosti. Tohtočného, už 17. decembra SAS sa zúčastnilo vyše 120 frekventantov z 22 štátov Európy,

Prekladateľská skupina účastníkov SAS so svojím vedúcim PhDr. Emilem Kudličkom CSc (v strede).

80 rokov československého futbalu

Pred niekoľkými mesiacmi uplynulo 80 rokov organizovaného futbalu v Československu. V októbri 1901 vznikol totiž v Prahe Český svaz footbalový, do ktorého vstúpili o.i. také známe kluby ako SK Slávia, AC Sparta, AC Praha, SK Plzeň, SK Olympia Košice a ďalšie. Členom FIFA sa stal v r. 1905, ale už o tri roky neskôr ho na nátlak Viedne zbavili členstva, po čom sa mu medzinárodné uznanie dostało až v r. 1923. Pre zaujímavosť hodno uviesť, že oficiálne dejiny futbalu na území Slovenska sa začínajú už v januári 1901. Vtedy prvé futbalové kroky urobili také televýchovné jednoty ako PTE Bratislava, ETV Prešov, KSE Košice, BSC Banská Bystrica a ďalšie. Pre nedostatok miesta sa obmedzil len na najdôležitejšie momenty, mená a úspechy, aké za tých 80 rokov dosiahli československí futbalisti.

Po vzniku ČSF nastal rýchly rozvoj čs. futbalu, zastavený na istý čas I. svet. vojnou. Už v r. 1912 sa začali ligové súťaže, aj keď boli spojiti nepravidelné. Bolo to obdobie výraznej dominácie najmä dvoch pražských klubov — Slávie, potom Sparty, ktoré od začiatku nášho storočia patrili k najlepším mužstvám Európy. O ich vysokej úrovni svedčia trebars vysoké víťazstvá Slávie nad Rapídom Viedeň 14:1, Wiesbadenom 11:0 a Souphantonom 4:0 alebo triumf Sparty na Perschingovej olympiáde v r. 1919. Ěste predtým bol veľmi významný rok 1911, kedy mužstvo Čech vybojovalo titul amatérskych majstrov Európy.

Vznik ČSR v r. 1918 znamenal ďalší medzník v rozvoji čs. futbalu. Dotvori-

la sa jeho organizačná struktúra. Už v r. 1920 sa uskutočnilo prvé medzištárne stretnutie, v ktorom ČSR vyhrala s Juhosláviou 7:0. Tridsiate a začiatok štyridsiatych rokov boli érou kapitána čs. reprezentantov, slávneho brankára pražskej Slávie Františka Pláničku. 73-krát reprezentoval ČSR a v tomto období dosiahli futbalisti aj najvýraznejší úspech v medzivojnovom období — striebornú medailu na MS 1934 v Taliansku. Keď bol Plánička na vrchole, konkuroval mu jedine Španiel R. Zamora.

Najväčšie úspechy zaznamenal čs. futbal po druhej svet. vojne, najmä od 60. rokov. Mnohí si iste pamäťajú MS v Chile (1962), kedy sa ČSSR stala vicemajstrom sveta (vo finále prehrala s Brazíliou 3:1). O dva roky neskôr čs. reprezentanti dovezli ďalšie striebro — tentoraz z Olympijských hier v Tokiu. K najznámejším hrácom z tohto obdobia patrili najmä Schrojff (Slovan), Novák, Pluskal a Masopust (Dukla). Popri národnom celku dosiahli rad víťazstiev v týchto rokoch aj oddielové mužstvá. Napr. Sparta Praha, Spartak Trnava, Inter Bratislava vyhrali Stredoeurópsky pohár, Inter dvakrát Rappanov pohár a konečne Slovan Bratislava Pohár víťazov pohárov v r. 1969.

Potom v čs. futbale nastal istý regres. Trvalo až 12 rokov, kým sa opäť ocitol na vrchole slávy. V r. 1975 ČSSR vyradilo v kvalifikáciach Anglicko a Portugalsko a postúpilo do finále majstrovstiev Európy, v ktorom v r. 1976 po dramatickom zápase s NSR (pokutovým kopmi) vybojovalo majstrovský titul. V nasledujúcich dvoch rokoch re-

— študentov, učiteľov, vedeckých a kultúrnych pracovníkov, prekladateľov, novinárov, spisovateľov i básnikov, vysokoškolských profesorov. Boli to ľudia, ktorí vo svojom povolaní bežne využívali slovenský jazyk buď sa nim mienia zaoberať v budúcnosti. Dorozumievali sa budú velmi dobrou alebo lámanou slovenčinou a len v niektorých prípadoch prostredníctvom iných jazykov. Všetkých však spájala snaha čo najviac sa naučiť, vidieť, poznat...

Každý deň ráno sa preto náhli na lektorské cvičenia, kde boli podľa stupňa znalosti rozdelení do 12 skupín, ktoré mali svojiský, originálny program a úroveň. Za mesiac si tak tiež vypočuli vyše 40 odborných prednášok orientovaných spoločne filologickým a spolovice historicko-politickým, národopisne a prírodovedecky.

Samozrejme, okrem štúdia mali slovakisti v programe celý rad iných zaujímavých podujati. Patrila k nim o.i. prehliadka Bratislavu a jej kultúrnych a historických pamiatok, výhliadková plavba po Dunaji, stretnutie so slovenskými spisovateľmi v Budmericiach, s pracovníkmi vydavateľstiev, s predstaviteľmi SÚV SZM, folklórny program SLUK-u v Rusovciach, návštevy vedeckých pracovísk SAV, múzeí, kin atď. Mnoho zážitkov

im poskytli jednodňové výlety po západnom Slovensku, o.i. do Modry, Trnavy, Trenčína, Piešťan a Topoľčian.

Vyvrcholením letného seminára bola veľká štvordňová exkurzia po Slovensku, počas ktorej mohli slovakisti konfronovať získané vedomosti so skutočnosťou, poznať bližšie život prajúceho ľudu, dnešnú tvár socialistického Slovenska. Naša cesta viedla cez staroslávnu Nitru a Bojnici (prehliadka zámku) do Martina, kde sme navštívili Matiu slovenskú, a odtiaľ do Vysokých Tatier, ktoré žiaľ, zastrela v tento deň hustá hmla. Prezreli sme si Demänovské jaskyne, kultúrno-historické pamiatky Košic, Prešova a slávnej Levoče, kde nás veľmi milo prijali zástupcovia mesta a okresu Spišská Nová Ves. S rovnakou pohostinnosťou sme sa stretli i v Banských závodoch v Ružomberku, odkiaľ cez Východnú, Nízke Tatry, Banskú Bystricu a Trnavu sme sa ukončili ale šťastní vrátili do Bratislavu.

Treba poznamenať, že letný seminár SAS je popri svojom hlavnom zameraní poskytnúť slovakistom čo najviac vedomostí a poznatkov z oblasti slovenského jazyka a kultúry zároveň nádhernou školou priateľstva a spolupráce. Prejavovalo sa to skoro na každom kroku. Pomáhlo tomu i milé ovzdušie, ktoré dokázali vytvoriť organizátori letného seminára s riaditeľom SAS, prof. PhDr. Jozefom Mistrikom, DrSc., lektori a sprievodecami.

JAN SPERNOGA

v Moskve získali presvedčivo olympijské zlato.

Myslim, že v dobrých tradíciiach budú pokračovať. Práve sa naskytá príležitosť na majstrovstvách sveta v Španielsku.

JAN KACVÍNSKY

prezentačný celok zohral 26 medzištárných zápasov a neprehral ani jeden. Dobrú formu si čs. futbalisti udržali aj neskôr a dokumentovali ju vlasti, kedy najprv vybojovali bronzovú medailu na ME v Ríme a konečne na OH

hviezdy * * * * *
svetovej estrády

POLICE

Keď sa počas vlaňajšieho turné Suzy Quatrovej po Poľsku pýtali novinári na najzaujímavejšiu súčasnú britskú skupinu, veľká speváčka bez vá-

hania vymenovala práve Police. Podobnej mienky na trojicu mladých Angliačanov — Stinga, Summersa a Copelanda — sú aj mnohí ďalší zástupcovia svetovej rock-scény.

Skupina sa objavila dosť nečakane sotva pred niekoľkými rokmi a vlasti slávila veľký úspech. Stačí povedať, že napr. skladba So Lanely z predposlednej platne, ktorú nahrali, sa dostala na prvé miesto v zozname najpopulárnejších šlágrov vo Veľkej Británii, USA a v ďalších štátoch. Podobný úspech mali predtým ich skladby I can't stand losing you, ako aj Outlands d'amour.

— Hráme veľmi netypickú hudbu: anti-Pink Floyd, anti-Rolling Stones a anti-Eagles — hovoria a neboja sa hneva obdivovateľov týchto veľkých skupín. Čerpajú inšpiráciu z reggae, keďže veria, že v tomto hudobnom smere možno ešte veľa objaviť.

Tak alebo onak nemožno poprieť, že medzi skupinami novej vlny zohráva Police takú istú úlohu, ako Gary Numan medzi sólistami tejto vlny. Spolu so skupinami Buggles, Blondie, Pretenders, Inmates alebo Madness patrí Police k hlavným nástupecom dávnych veľkých rockových formácií, veľkých skupín. Hodno ešte poznamenať, že skupina Police nahrala naposledy znamenitú albumovú platňu Zenyatta Mondatta, ktorá v priebehu niekoľkých týždňov zmizla z predajní, aj keď mala veľký náklad.

Keď si dieťa zvykne na školu, zoznamujme ho s ďalšími pravidlami kolektívu: nežalovať pre nič za nič, nežalovať vlastnú vinu na iných, nebit slabšieho, nebit dievča. Nerobme si ilúzie, že chlapec, hoci aj najlepšie vychovaný, prejde detstvom bez bútiek. K jeho výchove teda patrí poznáť základné požiadavky slušného „boja“.

Od tretej triedy učíme dieťa byt kritické voči sebe. Ak sa nám napr. žaluje, že ho učiteľia nespravodivo klasifikovali, „nesmieme hned brať všetko za pravdu, ale dieťaťu vysvetliť, že keby sa látka dobre naučilo, nemalo by iste zlú známku. Je tak tiež lepšie, ak do sporov dieťaťa s inými deťmi nezasahujeme. Dieťa sa pri nich naučí samo rozoznať dobrých kamarátov. V prípade roztržky napr. so spolužiakom nútme však dieťaťa porozmýšľať, či samo nedalo dôvod na ňu, a ak nie, utešme ho a upozornime na iné deti, s ktorými sa môže spratieliť.

TETA DORA

Novej Belej, Halina Košutová z Čierne Hory a Anna Rychliková z Pekelníka.

ON A ONA

M.A. Má syna v školskom veku, preto ma zaujíma otázka spoločenskej výchovy detí v tomto období. Mohli by ste o tom niečo napísat?

Treba predovšetkým zdôrazniť, že výchova detí doma nemá byť v rozpore s výchovou v škole. Ak dieťa nechodovalo do materskej školy, často sa v škole, v novom kolektíve triedy cíti stratené. Musíme mu preto pomáhať, aby sa v novom prostredí udomáčnilo. Hned od začiatku ho učíme, aby nežilo na účet kolektívu, aby sa v práci spoliehalo najprv na seba a až potom na kolektív (učenie, našepkávanie), aby sa nad iných „nevýťahovalo a pod. V učiteľovi musí dieťa vidieť autoritu a staršieho človeka, ku ktorému sa treba správať s úctou, dávať prednosť vo dvoráčoch, neskákať do reči atď.

Život navrhuje na recitačné súťaže

JANKO KRÁĽ -

(1822—1876)

Burič so srdcom básnika

Nad krivdami rodu dosť som sa namučil,
trpieť jak tá skala, biť som sa naučil,
osud ma nezlomil s tyranstvom, podlošou,
stojím jak ten Kriván nad sveta priepastou
a od svojho nikdá neodstúpim na vlas:
keď trpieť, tak trpieť, keď biť, biť budem zas.

Tyrolské elegie

II

Jsemť já z kraje muzikantů,
na pozoun jsem hrál,
a ten pořád ty vídeňské pány
ze sna burcoval.

By se po svých těžkých prácech
hodně vyspalí,
jednou v noci kočár policijtů
pro mne poslali.

Dvě hodiny po půlnoci —
když na třetí řlo,
tu mi dával žandarm u postele
šťastný dobrýtro.

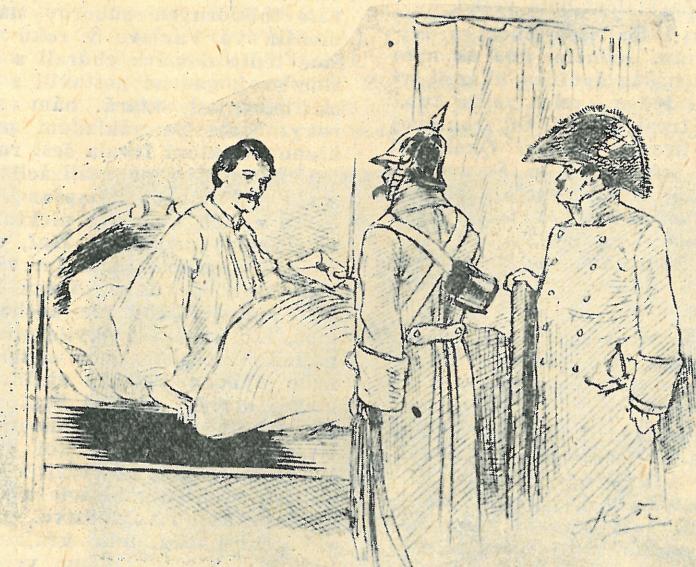
Se žandarem slavný omlad
celý v parádě,
pupek kordem pevně obvázany,
zlatou na krágle.

„Vstávají, pane redaktor,
nělekají se,
jdeme v noci, nejsme však zloději,
jenom komise.

Od všech z Vídni pozdravení,
pan Bach je líbá,
jsou-li prej zdráv, a tuhleto psaní
po nás posílá.“ —

Karel Havlíček Borovský

(Významný český politik, básnik a novinář, protihabsburský bojovník, 1821—1856)

Mikoláš Aleš — ilustrace k Tyrolským elegiím

slovnik Života

POĽSKY SLOVENSKY ČESKY

(86)

Pre slovenčinu je veľmi dôležité dodržiavať dĺžne, vokáne a mäkkene. Bez dĺžna, vokáňa a mäkkenečia nienlenže napišeme príslušné slovo pravopisne nesprávne, ale často zmeníme jeho význam a tým aj zmysel písaného alebo vysloveného prejavu. Aby sme si to lepšie a prakticky uvedomili, porovnajme si takéto slová (najprv uvádzame slová bez dĺžna, za nimi s dĺžnom):

badať (pozorovať) — bádať (skúmať); bal (kus poskrúcaného plátna a pod.) — bál (ples); baza (záhradný ker) — báza (základ); česačka (česanie i stroj na česanie) — česáčka (žena, ktorá česá); drahá (milá, vzáčna, opak: lacná) — dráha (železničná); hrabačka (hrabanie, stroj na hrabanie) — hrabáčka (žena, ktorá hrabie); hračka (pre deti) — hráčka (žena, ktorá hrá); kopačka (kopanie i topánka) — kopáčka (žena, ktorá kope); krik (niekto kričí, robí krik) — krik (malý ker); krmník (chliev) — kŕmnik (kŕmená ošípaná); kupa (krhla) — kúpa (opak predaja); kura (sliepká) — kúra (liečenie); latka (malá lata) — látka (na šaty); los (zviera) — lós (žreb); mača (malá mačka) — máča (namáča do vody); mam (klam) — mám (mať niečo)...

komisia	odvodná
poborowa	komisia
sklep komisowy	starinárstvo
komišnák	komisár,
komit	komisárik

komitet blokowy	uliční výbor
komitet partyjny	stranický výbor
komitet wykonawczy	výkonný, akčný výbor
komiwojażer	obchodný cestujúci
komitywa	priateľstvo
komizm	komika
komnata	komnata
komoda	bielizník
komora	komora, izba
komora	srdečná
sercowa	komora
komora	tlaková
cišnienia	komora
komora	vzduvadlová
šluzowna	komora
komora gazowa	plynová komora
komora celna	colný úrad
komorne	nájomné
komorník	exekútor
komorowy	komorový
komosa (bot.)	mrlík
komórka	komôrka, bunka
komôrka	materšká
macierzysta	bunka
komórka	fotonka
fotoelektryczna	bunečný
komórkowy	spoločník
kompan	kompania
	spoločnosť

ĽUDIA ROKY UDALOSTI APRÍL – DUBEN

4.—5.IV.1945. Sovietska armáda oslobodila hlavné mesto Slovenska Bratislavu. Ten istý deň 4. apríla vznikla v oslobodených Košiciach prvá československá vláda Národného frontu Čechov a Slovákov. 5. apríla nová vláda vyhlásila vládny program, ktorý vyjadril zásady vývoja oslovenej ČSR ako ľudevodomokratickej republiky dvoch bratských národov na základe rovný s rovným, budovania nových mocenských a samosprávnych orgánov a otváral cestu spoločensko-kultúrnym premenám v oslobenom Československu.

9.IV.1757. V Glinne pri Poznani sa narodil Wojciech Bogusławski, významný dramaticky spisovateľ a herec, tvorca polskej národnnej scény, nazývaný otcom polského divadla (um. 23.VII.1829 vo Varšave).

5.IV.1827. V Beckove sa narodil Dionýz Stúr, najvýznamnejší slovenský a rakúsko-uhorský geológ, botanik a paleobotanik 19. stor., prieskumník slovenskej vlastivedy. Jeden zo signatárov Viedenského memoranda zo 6. decembra 1861, v ktorom Slováci žiadali cisára o svoje práva. Za vynikajúce výsledky v prírodovede bol poctený členstvom a oveľa vyznamenaniami mnogých európskych akadémii a v prírodovedných spoločnostiach (um. 9.X.1893 vo Viedni).

13.IV.1957. Veldieľo Wita Stwosza — oltár z 15 stor. v Mariánskom kostole, ktorý fašisti vyviezli v r. 1940 a počiatcočne umiestnili v Rímskej banke v Berline, potom v kryte pod zámkom v Norimberku a po kapitulácii Nemecka bol dovezený späť do Krakova, sa po dôkladnej konzervácii vrátil do Mariánskeho kostola.

14.IV.1792. Vo viedni umrel Maximilián Hell, významný svetoznámy slovenský vynálezca, fyzik, matematik a astronóm. Zaslúžil sa v r. 1752 o založenie hvezdárne na trnavskej univerzite, potom hvezdárne v Jágru v Rumunskej a univerzitnej hvezdárne vo Viedni. Zároveň pracoval na celom rade technických a fyzikálnych pokusov, prednášal na univerzitách a vydával rad astronomických ročníkov. V r. 1769 cestoval za polárny kruh. Bol členom-korešpondentom Kráľovskej vedeckej spoločnosti v Paríži a akadémii vied v Stockholme, Trondheime, Göttingene, ako aj inštitútu vied v Bologni. Udelili mu o.i. anglický rad Royal Society. Písal o planetach a premeneach času i objavení novej hviezdy, ktorá dostala názov podla Hella. Na jeho počesť bol pomenovaný kráter na Mesiaci. (nar. 15.V.1620 v Banskej Štiavniči).

15.IV.1452. V Anchiano pri Vinci sa narodil Leonardo da Vinci, neobvykle všeobecný taliansky umelec a vedec, geniajny maliar, sochár, architekt a teoretik umenia. Jeden z najväčších umelcov epochy obrodenia (um. 5.V.1519 v zámku Cloux pri Ambiose).

16.IV.1945. Sovietske vojská troch frontov, ako aj 1. a 2. armáda polského vojska začali nad Odrou a Lužickou Nisou poslednú ofenzívnu na Berlín, ktorá bola jednou z najväčších vojenských operácií v poslednej fáze druhej svetovej vojny. V tuhých bojoch vojská 1. bieloruského frontu, 1. ukrajinského frontu a polské vojská uzavreli obklúčenie berlínskej pevnosti. 30. apríla Hitler späť bezpodmienečne kapituláciu Berlina 2. mája 1945.

17.IV.1772. Narodil sa Vojtěch Nejedlý, významný český básnik a spisovateľ z obdobia národného obrodenia (um. 7.XII.1848).

18.IV.1857. Vo Zvolenskej Slatine sa narodila Terézia Vansová, významná slovenská spisovateľka, autorka drám, publicistka a vydavateľka prvého časopisu pre ženy (um. 10.X.1942 v Banskej Bystrici).

18.IV.1892. V Rurach Jezuických pri Lubline sa narodil Bolesław Bierut, predseda Krajinskej národnej rady, utvorennej počas nemeckej okupácie. V r. 1947—1952 prezident PLR, od decembra 1948 predseda, potom prvý tajomník ÚV PZRS. (um. 12.III.1956 v Moskve).

20.IV.1872. V Radvani nad Hronom, dnes predmesti Banskej Bystrice umrel Andrej Braxatoris Sládkovič, jeden v najvýznamnejších slovenských romantických básnikov. Celé jeho básnické dielo predstavuje Slovenský život a je úzko späté s jeho problémami a potrebami (nar. 30.III.1820 v Krupíne).

22.IV.1870. V Simbirsku (dnes Uljanovsk) sa narodil VLADIMÍR ILEJÍČ LENIN, najvýznamnejší revolucionár a mysliteľ 20. stor., zakladateľ KSSZ, vodca Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie v Rusku, tvorca prvého socialistického štátu ZSRR na svete, vodca medzinárodného robotníckeho hnutia, tvorca marxizmu-leninizmu a zásad mierového spolunažívania štátov s rôznym spoločenským zriaďením (um. 21.I.1924 v Gorkach pri Moskve).

24.IV.1822. V Liptovskom Mikuláši sa narodil velký revolučný básnik Janko Kráľ, ktorý svojou tvorbou vstupoval myšlienky národnnej a sociálnej slobody. Bojovník slovenského povstania v revolučných rokoch 1848—1849. (um. 23.V.1876 v Zlatých Moravciach).

26.IV.1872. V Bzinke pod Javorinou pri Novom Meste n/Váhom sa narodila Eudmíla Riznerová-Podjavorinská, významná slovenská poétkyňa, autorka literárnej tvorby najmä pre deti a mládež (um. 2.III.1951 v Novom Meste n/Váhom).

SLOVO KU KRAJANOM

Slávnosť, o ktorej píšeme na týchto stránkach, bola v septembri minulého roku. Pripravili sme z nej zvláštny materiál, ktorý mal byť uverejnený v októbrovom čísle Života. Žiaľ, toto číslo odoslané do tlačiarne, nebolo do decembra vytlačené. Napriek značnému časovému odstupu, v prvom tohoročnom čísle sa chceme vrátiť k tejto udalosti. Práve preto, že bola významná nielen pre vyšnolapšanskú miestnu skupinu, ale aj pre celú našu krajanskú organizáciu. Prinášame tie najzákladnejšie materiály. Začíname výňatkami z prejavu predsedu miestnej skupiny Jozefa Krišíka...

Jozef Krišík k otvoreniu klubovne

My, Slováci, žijeme v 16 obciach na našom prekrásnom Spiši, ktorým prebieha hraniená čiara medzi našimi spriateľmi krajinami — ľudovým Poľskom a socialistickým Československom. K upevňovaniu tohto priateľstva neustále prispievame aj my, Slováci na severnom Spiši, a na Orave, ale aj ostatní spoluobčania našich obcí. Nemôžeme byť ani inak, vedť ako hovorí naše heslo, ktoré už natrvalo zakotvilo v našom živote — Spoločne žijeme — spoločne budujeme. Teda usilovnou prácou tvoríme nás každodenný život, rozvíjame kultúru a osvetu, upevňujeme spolunažívanie všetkých, ktorí tuná majú svoj domov, ako aj úzke styky s našou starou vlastou.

Naša obec, ktorá má dnes 728 obyvateľov, sa nachádza v doline potoka Lapšanka, v takzvanom Spišskom Zamagurí. Ako uvádzajú kroniky, vznikla pred mnohými stáročiami, pravdepodobne ako valašská osada, a prvá písomná zmienka o Vyšných Lapšoch pochádza z roku 1340. Ako vraví starobylá povest, cez nás vrch Grandeus chodieval slovenský ľudový hrdina Juro Jánošík, ktorý bohatým bral a chudobným dával. Medzi bakalármi najstaršej univerzity na Slovensku v

Trnave bol v roku 1676 nás vyšnolapšanský rodák Sebastián Petrich. Našou obcou prebiehala stará cesta slobody povstalcov Kostku Napierškeho. Po našich pahorkoch putoval aj Vladimír Iljič Lenin, o čom vieme z rozprávania našich rodičov a zo zápisov v našom časopise Život.

Hned po prvej svetovej vojne, keď sme ťažko živili, našu obec s hustou drevenou zástavbou — typickou pre Spiš — a s rôznymi krivoľačkami postihla pohroma. Veľký ohň strávil pol dediny — od kostola smerom na Nižné Lapšy. Na rekonštrukciu sme všetci fažko pracovali celé roky a vôbec cez celé medzivojnové obdobie sa u nás na Spiši žilo naozaj biedne. Zaostaloš bola veľká.

Prišiel január 1945. Naša obec sa ocitla na líniu frontu. Jedného dňa sa nám na vrchoch nad našou dedinou ukazali tri sovietske tanky. Jeden z nich zostal tuná už navždy. Boj trval tri dni. Od frontovej palby vznikol hrozný požiar. Okolo 70 percent dediny vyhorelo a to, čo zostalo, bolo vydrancované hitlerovcami a vlasovcami. Z celej posádky sovietskeho tanku zostal nažive iba jeden tankista. Z tých, ktorí padli v hrdinskom boji, jedného Nemca u nás v dedine zažíva upálili v dome, v ktorom sa bránil.

Oslobodenecová vojna sa skončila a my všetci, ožobráení, sme spoločne znova vyzdvihovali našu zničenú dedinu. Veru boli to fažké časy.

Ako vieme, v medzivojnovom období sme my, Slováci, formálne neexistovali, hoci sme tuná žili. Ľudové Poľsko nám umožnilo využívať našu krajanskú pôsobnosť. Už v máji 1946 vznikol prípravný výbor a o rok neskôr začala pôsobiť naša miestna skupina. Najväčší podiel na jej vzniku mali krajania: Gerváz Grigľák — nás prvý predsed, Dominik Soltýs, Eudvík Krišík, Augustín Bryja a ďalší krajania. Vyše dvadsať rokov našim predsedom bol zaslúžilý člen Spoločnosti, nebohý Ondrej Soltýs, po ktorom na túto funkciu zvolili mňa. 1. septembra 1948 sa u nás začalo vyučovanie na slovenskej škó-

Ako som už písal v minuloročnom septembrovom čísle Života, vo sviatočný deň otvorenia klubovne bolo odovzdané do užívania iba prízemie. Na poschodí treba ešte dokončiť stavebné práce a zariadiť miestnosť. Finančné prostriedky na to sú zabezpečené. Výbor miestnej skupiny spolu z tajomníkom ÚV musia súrne urobiť rozpočet týchto prác, odovzdať ho na ministerstvo vnútra, dať sa do práce a skončiť ju tento rok. Je to v záujme miestnej skupiny a všetkých vyšnolapšanských krajanov. Želáme im plný úspech.

ADAM CHALUPEC

le, o ktorej vznik sa usilovali všetci krajania.

Od samého vzniku našej miestnej skupiny, ktorá má 120 členov, začali sme využívať aj kultúrnu činnosť. Pôsobili u nás ochotnícke folklórne súbory a divadelný krúžok, ktoré viedli najprv učiteľia František Vlček a Helena Krajčovičová, potom od roku 1950 krajan Augustín Bryja. Hovoríme pôsobili, lebo keď sme začali výstavbu klubovne boli sme nútení prerušiť prácu súborov. Dnes už máj kde nacvičovať a nás obnovený súbor uvidíme dnes. Máme v obci tak tiež dychovú kapelu, ktorú od jej vzniku viedol nebohý krajan Gerváz Grigľák a teraz krajan Dominik Grigľák.

Našim veľkým problémom bol nedostatok miestnosti pre kultúrnu činnosť. Preto keď sa nám v roku 1959 naskytla možnosť kúpiť pozemok s malým staručkým domčekom, hned sme ju využili. Ústredný výbor našej organizácie nám poskytol prvú finančnú pomoc a všetci krajania slúbili prácu. V tomto domčeku bola naša prvá klubovňa a v nej sme mali prvý televízor v obci, ktorý získal nás súbor ako odmenu na festivale folklórnych súborov národnostných menších vo Varšave v roku 1958. Potom sme tento domček zburiali a v roku 1961 sme svojpomocne postavili z tvárnice jednu miestnosť, ktorá nám služila dlhé roky. Stala sa základom pre výstavbu klubovne, ktorá trvala šesť rokov.

Velký podiel na realizácii našich snáh majú všetci vyšnolapšanskí krajania. Jedný z nich už boli a niektorí budú práve dnes vyznamenaní. Žiaľ, všetci sa nedočkali dnešného dňa. Im všetkým patrí naša srdečná vďaka. Avšak klubovňu by sme nemali, keby nie pochopenie a pomoc, ktorú nám poskytla strana a vláda, najmä Administratívne oddelenie Ústredného výboru Poľskej zjednotenej robotníckej strany, ako aj Spoločensko-administratívny odbor Ministerstva vnútra. Nemôžeme opomenúť ani veľkú pomoc, ktorú sme stále dostávali od Ústredného výboru našej organizácie a od územných orgánov nášho vojvodstva.

Vážení hostia, milí krajančíky a krajania. My, Slováci, máme vrelé krajanské srdcia a sme pritom pracovití a usilovní, preto verím, že naša klubovňa bude nájaz dobre pracovať v prospech našej miestnej skupiny a vôbec celej obce. Že budeme nadálej usilovne pracovať pre rozvoj Vyšných Lapšov a celej našej krajanskej organizácie. Verím, že nesklame-

VYŠNÉ

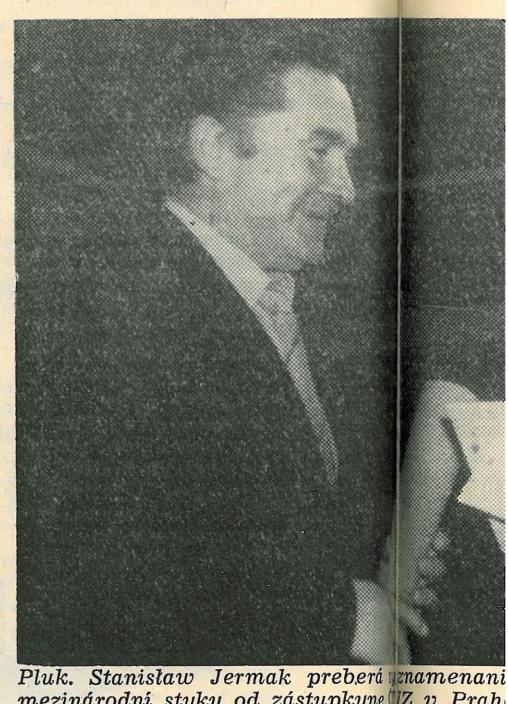
LAPŠE

V

našom
objektíve

27. IX. 1981

VYZNAMENANIA

Pluk. Stanisław Jermak preberá vyznamenanie mezinárodní styky od zástupkyne ZZ v Prahe

Tajomník VV PZRSinus Tomáš Tajomník pre Nowosączské výdavstvo kr. náčelník hasičského hradu, ktoré slávnosti. Patrí im vďaka.

Pozdrav z úprimného srdca

(z prejavu zástupcu OZS MS dr. FRANTIŠKA BIELIKA)

Drahí naši rodáci, milí krajania, vážení hostia! Pripadla mi neobyčajne milá a nadovšetko príjemná povinnosť, pôzdraviť vás menom Matice slovenskej, Oddelenia pre zahraničných Slovákov v Bratislave, Československého ústavu zahraničného v Prahe, na vašej peknej, neopakujúcej sa slávnosti, ktorá sa koná pri príležitosti otvorenia novej klubovne vo vašej obci. Dovolte mi, aby som vám z úprimného srdca poblahoželal k vás mu novému stánku kultúry, vzdelenia a zábavy. Vieme si však do určitej miery aspoň predstaviť a preto aj plne očieliť, kolko vašej práce i obetavosti bolo treba, až sa zrodilo toto dielo do dnešnej podoby. Zapálené srdcia za ušlachtilú vec, obetavosť, nadšenie, ale najmä upracované možolnaté ruky dokážu urobiť priam zázraky.

Ako historik dejín slovenského vystavalectva a života krajanov vo svete chcel by som potvrdiť, že mnôhov z toho, čo sa v minulosti urobilo pre kultúrne, národné povznesenie nášho ľudu, pre jeho spoločenský pokrok i uvedomenie,

vzniklo z jeho tradičnej obetavosti, pochopenia i drobných milodarov. Aj vznik Matice slovenskej v minulom storočí i Slovenského národného múzea sú toho príkladom a za takých okolností vznikali verejnoprospéšné i kultúrne ustanovizne u našich vystavovalcov v cudzine.

Ked pre 100 rokmi odchádzali naši starí otcovia i rodičia hľadajúc prácu a chlebom, ktoré nenašli doma, za more, v skromnom batôžku si odnášali iba to najpotrebnéjšie, ale v srdciach lásku k materinskému jazyku a k svojeti.

Práve tieto sladké putá k domovine boli tou hnacou silou, pre ktorú neváhali otvoriť dlaň štedrosti. Pre kultúrno-ovisťové ciele mali naši krajania vásade vo svete plné pochopenie a nevšednú štedrost.

Niesmierne nás preto teší, že toto všetko ste prejavili a na konkrétnom príklade dokázali aj vy drahí naši rodáci, občania Vyšných Lapšov. Vaša nová klubovňa ostane svedkom nadšenia i pracovitosti, bude vašou pýchou. Nech sa vám plne zúročiť to všetko, čo ste do tohto pomníka kultúry vložili, nech prinesie úžitok vám i vašim deťom, nech slúži na povznesenie spoločenských a kultúrnych hodnôt nášho ľudu.

Prajem vám všetkym z úprimného srdca vela zdravia, osobného šťastia a spokojnosti, aby ste si aj v budúcnosti zachovali všetko to prekrásne a ľudské, čo bolo a je v našom pracovitom ľude také samozrejme.

Veľkú sálu klubovne zaplnili do posledného miesta Vyšnolapšania a pozvaní krajania z iných miestnych skupín. Vpredu čestní hostia slávnosti. Zľava: radca VeľHAMPL, DR. FRANTIŠEK MOTÝČKA, generálny konzul ČSSR v Katowiciach MICHAL MALÝ, konzul MIROSLAV KUTAL, radca ARNOŠT VV PZRS v Novom Sáči JANUSZ TOMALSKI, náčelník Spoločensko-administratívneho oddelenia Ministerstva vnútra pluk. STANISLAW JERMAK a riaditeľ Spoločensko-administratívneho oddelenia Voj. úradu v Novom Sáči JÓZEF NIEMIEC.

Na slávostnom otvorení klubovne Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov vo Vyšných Lapšoch, za veľkého potlesku zhromaždených udelili miestnej skupine a jej zaslúžilým aktivistom vyznamenania, pamätné medaily Matice slovenskej a Československého ústavu zahraničného, ako aj medaily a čestné uznania KSČaS. Zároveň za zásluhy o rozvoj KSČaS a upevnenie polsko-československého priateľstva a spolupráce bol vyznamenaný medailou Československej společnosti pro mezinárodní styky mgr. Stanislav JERMAK a medailou Za zásluhy pre KSČaS udelili mgr. Józefovi NIEMCOVI. Státne vyznamenania, odznaky FNJ, medaily KSČaS a vojvodské vyznamenania odovzdával tajomník VV PZRS Janusz TOMALSKI, ako aj Wiesław ZABIEROWSKI z Odelenia kultúry a umenia VÚ v Novom Sáči, za

Maticu slovenskú, dr. František BIELIK, za ČÚZ Zděna HALUZKOVÁ a čestné uznania našej Spoločnosti predsedu ÚV Adam CHALUPEC. Boli vyznamenaní tí krajania:

Zlatý križ za zásluhy obdržal predseda MS KSČas vo Vyšných Lapšoch Jozef KRIŠÍK.

Odznak zaslúžilého činiteľa Frontu národnej jednoty udelili krajanom: Severinovi BIZUBOVI, Márii KLAKOVEJ a Severinovi KRIŠÍKOVÍ.

Medaily Za zásluhy pre KSČaS udelili krajanom: Pavlovi BIŽIAKOVÍ, Alojzovi GRIGLÁKOVÍ, Františkovi CHOVANCOVÍ, Ludvikovi KRIŠÍKOVÍ a Dominikovi ŠOLTÝSOVÍ.

Strieborný odznak Za zásluhy pre Novosáčské vojvodstvo udelili krajanom: Jozefovi BLAZOŠKOVÍ — podpredsedovi miestnej skupiny, Dominikovi GRI-

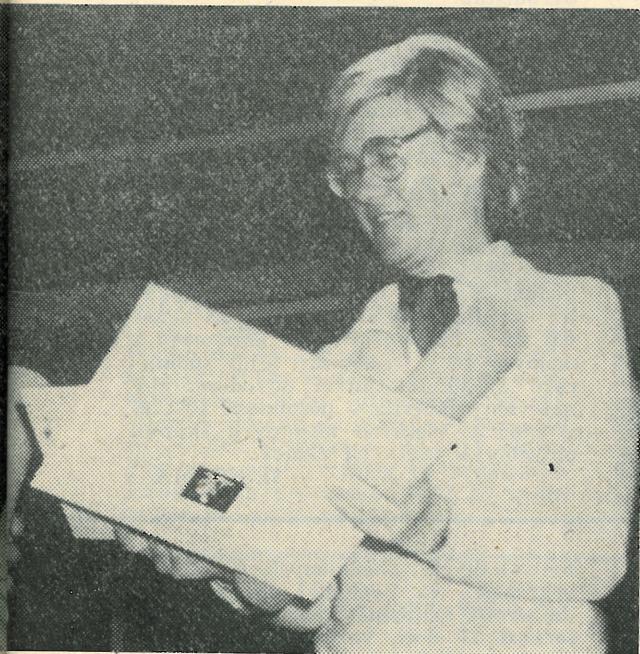
GLÁKOVI, Pavlovi GRIGLÁKOVÍ, Janovi KIE-DZIUCHOVI a Pavlovi KRIŠÍKOVÍ.

Medailu Matice slovenskej a zvláštnu odmenu Odelenia kultúry a umenia Vojvodského úradu v Novom Sáči udelili kr. Augustínovi BRYJOVI.

Čestné uznanie KSČaS ústredný výbor priznal Jozefovi DRONZEKOVÍ, Milanovi GRIGLÁKOVÍ, Štefanovi GRIGLÁKOVÍ, Jozefovi KRIŠÍKOVÍ a Františkovi ŠOLTÝSOVÍ.

MIESTNA SKUPINA KSČaS VO VYŠNÝCH LAP-SOCH ZA ZÁSLUŽNÚ PRÁCU MEDZI KRAJANMI A DOBRE VÝSLEDKY VO SVOJEJ ČINNOSTI BO LA VYZNAMENANÁ MEDAILOU MATICE SLO-VENSKEJ.

Všetkým vyznamenaným zo srdeca blahoželáme.

zásluhy pre KSČaS v Prahe Zděny Haluzkovej.

RS Józef Tomalski blahoželá k striebornej odznake Za zásluhy vojivo kr. Dominikovi Griglákovi. Vedľa Pavol Griglák, ktorého členovia vzorne udržiaval počas i za taka.

Kr. Adam Chalupec odovzdáva diplom našej Spoločnosti kr. Jozefovi Dronžekovi. Vedľa kr. František Šoltýs a Milan Griglák.

Situačný záber spred klubovne počas otváracej slávnosti.

Snímky: J. ŠPERNOGA a D. SURMA

DVE PORADY KRAJANSKÉHO AKTÍVU

V polovici novembra min. r. sa v Krempachoch konali dve dôležité porady. Jednou bolo pracovné zašadanie Ústredného výboru KSČaS rozšírené o aktív z obvodov a miestnych skupín, zase druhou tradičná porada dopisovateľov a spolupracovníkov Života. Vráciame sa k tomu s istým časovým odstupom, preto zaznamenáme len niektoré najdôležitejšie otázky z týchto porad.

UV KSČaS

Rokovania UV boli venované hlavne činnosti našej organizácie v nastávajúcom období. Jedným z dôležitých podujatí, ktoré nás čaká, bude volebná kampaň v miestnych skupinách a obvodoch. Pôvodne mala sa konať v jesennozimnom období, ale teraz bude treba, pochopiteľne, určiť nový termín tejto kampane a dôkladne sa na ňu pripraviť. Jej zdarný priebeh bude závisieť od každého z nás, od angažovaného postoja a aktívnej účasti všetkých členov. Musíme sa vyhnúť nedostatkom z minulých rokov, kedy mnohé schôdzky MS bolo treba organizovať v druhom a dokonca treťom termíne.

Súhlasne s výpovedami diskutujúcich krajanov trvajú na dôslednej realizácii uznesení 2. a 3. plenárneho zasadania UV. Samozrejme, musíme k tomu prispieť aj my vlastnou prácou, veď mnohé z nastolených úloh, ktoré nadalej stoja pred nami, súvisia priamo so zdokonalovaním činnosti KSČaS. Tu však hodno poznamenať, že krajania nadalej čakajú na splnenie návrhov obsiahnutých v dohodách z vojvodskými organmi v Nowom Sączu.

Skolstvo patrí právom k tým otázkam, ktorým venujeme mimoriadne veľa pozornosti. Mnoho vecí treba nutne vyriešiť. Tak napr. v škole v Privarovke badateľne poklesol počet žiakov na vyučovanie slovenčiny, zase v Malej Lipnici sa stretávame s nenáležitým vztahom učiteľov k tomuto vyučovaniu, o čom sme písali v Živote a aj intervenovali v kuratóriu. Zatiaľ nevieme, aké sú výsledky. Zato vieme, že podnes nie je zabezpečené pravidelné vyučovanie slovenského jazyka v základných školách na Spiši a Orave.

Naša Spoločnosť prikladá veľký význam spolupráci s Maticou slovenskou a Československým ústavom zahraničným. Krajania sú spokojní s doterajšou spoluprácou, ale zároveň — súhlasne s mnohými výpovedami — sú za jej rozšírením v nastávajúcom období a za dôslednou realizáciou dohôd s OZS MS a ČÚZ. Dôležité miesto v stykoch so starou vlastou má tak tiež kultúrna výmena so susednými pohraničnými okresmi na Slovensku, ktorú treba neustále rozširovať.

Značná časť rokovania UV bola venovaná pracovnému programu KSČaS v tomto roku a jeho schváleniu. Samozrejme, všetky úlohy z tohto programu sú aktuálne, ale ich realizácia musí byť nanovo prerokovaná na najbližšom zasadnutí predsedníctva UV. Preto ich neuvaždame v rozhodnutiach porady.

O ŽIVOTE

O našom časopise sa na porade dopisovateľov a spolupracovníkov Života hovorilo veľa a pekne. Predovšetkým krajania zdôrazňovali, že časopis je im

velmi potrebný, že im pomáha udržiavať a zdokonalovať znalosť rodnej reči, najmä keď ide o mladé pokolenia. Zároveň vyjadrovali uznanie redakcii za mnogé iniciatívy a objektívne informovanie o spoločenskom dianí v krajinе, poukazovali na potrebu pokojnej práce pre prekonanie krízy, ako aj plnej podporu idei Fronty národnej dohody.

Hlavnou tematikou porady bola ďalšia popularizácia nášho časopisu medzi čitateľmi. Najväčší podiel na rozširovaní Života má od jeho vzniku krajanský aktív, ktorý má veľkú zásluhu na tom, že náš časopis dostáva skoro každá krajanská rodina v Poľsku. V mnohých obciach pomáhajú získavať nových čitateľov aj miestni doručovatelia. Všetkým za ich nezistnú obetavú prácu na tomto poli patrí uznanie a srdcán vďaka. Dúfajme, že tak ako doteraz, ani tento rok nás nesklamu.

Hodno tuná zdôrazniť význam a úlohu dopisovateľa krajanského časopisu. Je rovnako dôležitá ako každého iného funkcionára KSČaS. Mnohokrát je ešte náročnejšia, pretože spája v sebe povinnosti aj dopisovateľa, aj aktivistu našej Spoločnosti. Žiaľ, nie všetci dopisovateľia si rovnako dobre plnia svoje povinnosti. Mali by sa — ako sa zdôrazňovalo — už teraz zaktivizovať a svedomitejšie vykonávať svoje úlohy. Zároveň počas budúcej volebnej kampane bude treba starostlivo premyslieť kandidatúry na túto funkciu a na miesto tých, čo sa nezhostili svojej úlohy, zvoliť aktívnejších, zodpovednejších krajanov.

JÁN ŠPERNOGA

ROZHODNUTIA Z PRACOVNEJ PORADY UV KSČaS

1. Ústredný výbor KSČaS prípraví informácie pre OV a MS o využívaní finančných prostriedkov počas volebného obdobia, ako aj o prostriedkoch určených na štatutárnu pôsobnosť miestnych skupín. Ústredný výbor spolu s obvodnými výbormi pomôžu všetkým výborom MS v príprave volebnych zhromaždení.

2. Volebných schôdzí v MS sa zúčastnia členovia Ústredného výboru, ktorých určí predsedníctvo UV KSČaS.

3. Ústredný výbor KSČaS, obvodné výbory a výbory MS sú zaviazane plniť všetky doteraz nevybavené otázky, vyplývajúce z uznesení 2. 3. plenárneho zasadnutia UV, ako aj úlohy obsiahnuté v rozhodnutiach VV PZRS, Oddelenia kultúry a umenia Voj. úradu v Nowom Sączu, ktoré mala realizovať Spoločnosť.

4. Tajomník UV má prerokovať s Oddelením kultúry a umenia Voj. úradu v Nowom Sączu otázku doposial nesplnených rozhodnutí obsiahnutých v zápisnici zo dňa 14.IV.1981, ako aj problematiku dovojzajedných nápisov na kultúrnych a gastronomických objektoch.

5. Tajomník UV bol zaviazaný opäť intervenovať na Kuratórium v Nowom Sączu a v Ministerstve osvety a výchovy vo veci okamžitého zavedenia vyučovania slovenského jazyka v základných školach v Tríbiši, Lapšanke a Čiernej Hore, kde sa vlnia prihlásili väčší počet žiakov (ich zoznam uverejnil Život č. 8/81). UV nadalej trvá na začiatku tohto vyučovania ešte v tomto školskom roku.

6. Pre zaistenie pravidelného vyučovania slovenského jazyka v školach na Spiši a Orave nadalej trváme na tom, aby funkciu inšpektora slovenčiny prevzal učiteľ — aktivista Spoločnosti.

7. Obvodný výbor na Orave obnoví pôsobnosť Miestnej skupiny KSČaS v Bukovine-Podškli.

8. UV zaväzuje predsedu inventarizačnej komisie k ukončeniu do 15. decembra inventúry v MS a OV.

9. V budúcnosti pri príležitosti volebnych schôdzí treba sa snážiť premietat slovenské filmy.

redakcia
čitatelia
čitatelia
redakcia

ORAVSKÍ DIVADELNÍCI NA SPIŠI

Vela sa hovorilo v minulých rokoch o spolupráci medzi jednotlivými miestnymi skupinami a obvodmi Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku. Vlani sme v tejto otázke zaznamenali zmienu a určitý pokrok a príklad dal divadelný krúžok MS KSČaS z Podvylka.

Bolo to 9. augusta min.r., keď zavítal do Krempach autobus s divadelníkmi z Podvylka. Ochotnícky divadelný krúžok MS KSČaS v Podvylku náviedol hru Starý zaľubenc ešte v roku 1980, ktorú predviedol na scénoch niekoľkých obcí na Orave. Treba v tejto súvislosti vyjadriť uznanie ochotníkom z Podvylka za vytrvalosť a snahu ukázať hru čo najväčšiemu počtu divákov. Ako povedala vedúca krúžku kr. Mária Gribáčová, je to úspech celého osemčlenného kolektívu, ktorý sa po ročnej prestávke predsa dokázal mobilizovať a opäť vystúpiť. Vo veľkej miere sa k tomu pričinil aj obvodný výbor na Orave, ktorý zorganizoval pre divadelníkov dopravu.

Starý zaľubenc patrí k tým hrám J. Chalupku, ktoré svojpráznym humorom s charakteristickými menami (Pomazal, Beloritka, Svrbitka) a predovšetkým kresbou ľudských pováh a jazykom sa vysmievajú a odhalujú pokrytiecku a malomeštiacku morálku priemerných ľudí vtedajšieho obdobia. Hra okrem toho, že poukazuje na chyby a pomýlené chapanie skutočnosti, vie rozveseliť a zabaviť publikum.

Napriek neobvyklému termínu predstavenia, v kultúrnom dome sa zhromaždili početní Krempašania a najmä mládež. Diváci živo reagovali na všetky humoristické situácie až odmeňovali hercov bûrlivým potleskom. Zvlášť sa páčili scény, v ktorých vystúpali hlavný hrdina Pomazal — Vladislav Pieronek a Sabina — Mária Gribáčová. Ich prirodzené správanie a snaha o komickosť výrazne zavážili na celko-

Divadelní zaľubenci: Sabina (Mária Gribáčová) a Miško (Eugen Nedela) chceli byť chvíľu osamotne, ale... fúzata hlava Pomazala — Ladislava Pieronka, zarámovaná v obráze, im v tom zabránila.

vej úrovni predstavenia. Taktiež pozitívne treba hodnotiť aj hru ostatných učinkujúcich, na ktorých jednako bolo bodať dlhšiu prestávku v predvádzaní veselohry. Prejavili sa nedostatky najmä v ovládani textu (šepkára bolo počítaj aj mimo zakúlia) a vo výslovnosti, ktoré by predsa bolo možné odstrániť niekoľkými skúškami.

V neskorých popoludňajších hodinách divadelníci z Podvylka ešte raz zahrali Starého zaľubencu, tentokrát na scéne novobeliskej klubovne.

Vo veselohore učinkovali: Mária Gribáčová — Sabina, Vladislav Pieronek — Pomazal, Eugen Nedela — Miško, Eugen Bosák — Dunaparti, Eduard Prilinský — Lesenbuch, Mária Bosáková — Beloritka, Tereza Gajevská — Frntolinka a Genoveva Prilinská — Svrbitka.

Treba vysoko hodnotiť snahu Podvylčanov prispieť pre rozvoj kultúrnej spolupráce medzi Spišom a Oravou a jednotlivými miestnymi skupinami. Predstavenie bolo veľkým prínosom taktiež pre kultúrne dianie krempašskej MS a nesporne aj divákom prinieslo veľa prijemných a hodnotných zážitkov.

Priklad divadelníkov z Podvylka je nepochybne úspechom v oblasti spolupráce medzi oravským a spišským obvodom. Napriek tomu je to však nadálej aktuálna otázka, ktorú treba venovať aj v budúcnosti veľa pozornosti a usilovať sa o rozšírenie tejto spolupráce aj so zelovským obvodom, aby natrvalo zakotvila v pôsobnosti KSČaS v záujme všetkých miestnych skupín, obvodov a všetkých členov.

D. SURMA

KRAJANSKÉ DETI NA SLOVENSKU

V rámci spolupráce našej Spoločnosti s Oddelením pre zahraničných Slovákov Matice slovenskej v Bratislavе sa krajanská mládež rokročne zúčastňuje letnej rekreácie na Slovensku. Dohoda s Maticou predpokladá takúto rekreáciu aj tento rok, hoci existujú i návrhy uskutočňovať miestnej krátkej zájazdy pre väčší počet deťí. Tentoraz cheem oboznámiť krajanov s mestom a priebehom vlaňajšej augustovej rekreácie za účasti 14-člennej skupiny žiakov zo Spiša a Oravy, ktorí stravili dva týždne v medzinárodnom tábore na Zochovej chate, ležiacej asi 35 km na sever od Bratislavы v malebnom prostredí Malých Karpát.

Tábor organizuje Ústredný dom pionierov a mládeže Klementa Gottwalda v Bratislavе už tri roky spolu s Maticou slovenskou, ktorá hradí po-

byt všetkých zahraničných účastníkov rekreácie. Na Zochovej chate sa teda stretla skutočne medzinárodná spoločnosť 77 detí, vedúcich a vychovávateľov. Ved' okrem našej mládeže prišlo sa tuná rekreovať 12 žiakov a vychovávateľov z Rumunska, 11 z Juhoslovie, 5 z Francúzska a 33 zo Slovenska.

Zo Spiša a Oravy sa rekreácie zúčastnili: Jana SKVAREKOVÁ a Valént VINCEK z Novej Belej, Ján KRIŠTOFEK z Krempach, Jana LUKUŠOVÁ z Nedeca, Jozefína PACIGOVÁ z Kacviny, Alžbeta BLAZOŠKOVÁ z Vyšných Lapšov, Genoveva KOŠUTOVÁ a Jolanta HORNÍKOVÁ z Čiernej Hory, Krištof-Ján VENGRIN z Dolnej Zubrie, Mária MACHAJOVÁ z Jablonky Bohuslav BUSZTA a Ryszard KOCUBA z Podvylka, Mária KUBACKA a Helena KLOZYKOVA z Malej Lipnice. Vedúcim skupiny bol riaditeľ Boleslav NOWOBILSKI z Novej Belej a vychovávateľom Jozef GRIGLÁK z Niepolomic.

Ziaci bývali v pekných, pohodlných a dobre vybavených campingových domčekoch postavených terasovite na miernom svahu, mali k dispozícii klubovňu, jedáleň, športové hrisko, bázén a iné zariadenia, ktoré im umožnili príjemne stráviť čas, zabaviť sa a nebrať sú do ďalšieho učenia v novom školskom roku. Prosipovalo tomu i celé okolie tábora obklopeného systém zelenou malokarpatských lesov, čistý vzduch, pokoj a vôbec ovzdušie priateľstva a družby vládnucie v tomto mladom spoločenstve. Deti sa totiž veľmi zžili a rýchlo spriateliili a už o

DOLNÁ ZUBRICA

Doteraz ešte nikto nenapísal o našom Družstve rolnických krúžkov v Jablonke, ktoré vzniklo v roku 1975 ako DRK na Orave. Družstvo poskytuje služby rolníkom v ôsmich obciach: v Jablonke, Chyžnom, Veľkej a Malej Lipnici, Podviku, Oravke, Hornej a Dolnej Zubriči. Sídlo družstva je Jablonka, kde je zároveň traktorová a strojová základňa. Druhá takáto základňa sa nachádza vo Veľkej Lipnici a tretia v Hornej Zubriči. Zasa v Dolnej Zubriči je oprávňaná dielna, ktorá opravuje všetky družstevné stroje a traktory. Môžu si v nej opraviť svoje stroje a traktory aj súkromní rolníci.

V rokoch 1975—1979 malo DRK veľké straty, ktoré dosahovali niekoľko miliónov zlôt. V druhej poloviči roka 1979 vedenie družstva prevzal energický človek, obyvateľ Jablonky Antonim Karlak, rodem z Veľkej Lipnice, ktorý skončil priemyslovku. Potom začal pracovať v rolnickom krúžku v Jablonke ako dispečer. Po zlúčení rolnických krúžkov začal pracovať už ako veľkú spomínaných základní a zároveň plnil povinnosti zástupcu predsedu družstva. V roku 1979 pracoval niekolko mesiacov v JRD v Jablonke. Koncom roka 1979 predsedu DRK menovali náčelníkom Gminného úradu a na jeho miesto nastúpil Antonim Karlak, ktorý hneď od začiatku začal energicky pôsobiť. Prácu zorganizoval výborne. Nepotrebné stroje predal za znížené ceny súkromným rolníkom a kúpil potrebné stroje a traktory, vhodné pre nás terén. Dovezol do družstva aj ľahké stroje: korčkový nakladač, dve nákladné autá, dva buldozéry a technický voz pre opravy strojov na poli.

DRK má veľké ľahkosti s náhradnými súčiastkami pre opravu strojov a traktorov. Družstvo si preto zvlášť kúpilo auto, ktorým zásobovač chodi nakupovať a dováža potrebné súčiastky. Nemôže však kúpiť rotačné kosačky, hoci stare sú už celkom opotrebené a hodia sa do šrotu. Napriek tomu družstvení traktoristi skosili vyše 9000 ha lúk.

Napriek všeobecnej ľahkej situácii v Poľsku, Antonim Karlak, predsedu družstva bez vysokoškolského vzdelania tak gardoval, že trikrát zvýšil hodinovú mzdu traktoristom. Za rok 1980 DRK malo vyše 600 000 zl čistého zisku. Preto aj družstevníci po prvýkrát od vzniku družstva dostali v rámci vyúčtovania 107 000 zl. Z týchto peňazí priznali odmenu dobre pracujúcim ženám, ktoré sa zapojili do spoločenských práce v svojich dedinkách, ako aj aktívnym predsedom rolnických krúžkov v jednotlivých dedinkách. Bola to veľká radost pre všetkých pracujúcich.

pár dni tvorili akoby jednú veľkú rodinu.

"Tábor je zameraný — povedal mi jeho riaditeľ Jozef HUDECÓVIČ — na vzájomné poznávanie života a práce v krajinách účastníkov tejto rekratície, na oboznamovanie sa s kultúrnymi a ľudovými tradíciami na Slovensku, s folklórom, historickými a kultúrnymi pamiatkami, prírodnými krásami, revolučnými tradíciami pracujúceho ľudu a socialistickou výstavbou na Slovensku. Tomuto cielu sme podriadili celý program pobytu u nás. Deti z cudziny, najmä z Poľska, Československa a Rumunska vedia väčšinu pomerne dobre slovensky, majú teda možnosť slovného prejavu. Preto sa v rámci programu — popri bežnej konverzácií — veľa spieva, hrá a recituje..."

Zivot v táboore plynul od 7. do 22. hod. Denný program mal tri časti: dopoludnia, popoludni a večer. Dopoludnia sa spravidla konali krátke výlety, vychádzky a hry, popoludni — športové súťaže a večer — kultúrno-spoločenské večierky, na ktorých sa tancovalo, spievalo, konali sa rôzne súťaže a hry. Okrem toho sa uskutočňovali aj iné podujatia ako táboráky, dni tvorivosti, súťaž v udržiavani čistoty, príčom musíme poznamenať, že v tom práve naši školáci patrili k najlepším. Nemožno opomenúť ani tzv. dni národností, napr. poľské, francúzske, juhoslovanské atď., v rámci ktorých deti z jednej krajinu pripravili pre všetkých vlastný kultúrny program.

Popri krátkych výletech do blízkeho okolia mali účastníci tábora niekoľko väčších zájazdov, počas ktorých

Nebudem tuná uvádzať zoznamy služieb, ktoré družstvo vykonalo súkromným rolníkom. Boli to však služby dobre vykonané, rolníci sa nesťažovali. Veľká vďaka patrí predovšetkým traktoristom, ktorí pracovali na poliach po 12 hodín denne a niekedy aj viac. Vďaka patrí aj mechanikovi za rýchlu opravu pokazených strojov, najmä pracovníkom a vedúcom dielenej Jankovi Morawczyńskemu z Dolnej Zubriči, ktorý robil všetko, aby stroje boli načas opravené. Keď bolo veľa práce aj sám pomáhal opravovať a svoju kancelársku prácu musel urobiť po čase alebo si ju dokonca vziať domov.

Mimoriadna vďaka patrí predsedovi družstva Antonimu Karlakovi za jeho usilovnosť a umné vedenie DRK. Nevyseďal v kancelárii za písacím stolom, ale častejšie ho bolo možno stretnúť v základňach, kde riadil prácu, každému slúžil pomocou a radou, udržiaval disciplínu medzi pracovníkmi. Antonimu Karlakovi želáme veľa úspechov v ďalšej práci, aby družstvo dobre slúžilo oravským rolníkom.

EUGEN KOTT

Z obvodnej schôdze KSČaS na Orave

13. septembra m.r. sa konala v Jablonke schôdza Obvodného výboru Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov na Orave, ktorá bola venovaná kultúrno-organizačným záležitosťiam obvodu.

O činnosti obvodného výboru za rok 1981 informoval jeho predseda kr. Alojz Šperlák. V správe predovšetkým zdôrazňoval vystúpenie súborov Spoločnosti na Pastierskom sviatku. Prítom poukázal na organizačné nedostatky tejto kultúrnej akcie, ktoré sa o.i. prejavili v tom, že neboli dodané autobusy pre dovoz kapely z Harkabuza a napriek predošej dohode neboli odmenené všetky súborov Spoločnosti. Ako sa vyjadrila kr. V. Smrečáková — vystúpenie na Pastierskom sviatku zanechalo na jeho účastníkoch určitú nespokojnosť, ktorá zrejme pramenila z odlišného prístupu organizátorov k nám súborom.

Konštatovalo sa, že v slovenskom školstve na Orave nenastali žiadne podstatné zmeny. Ani v tomto roku napriek snahám sa nepodarilo obnoviť vyučovanie slovenského jazyka v tých školách na Orave, v ktorých bolo prerušené. V ostatných školách sa zapisalo niekoľko nových žiakov, ale ich počet ani zďaleka nezodpovedá možnostiam, aké existujú v tejto oblasti.

navštívili Modru, Piešťany, Lednicu, Brno, jaskyňu Macochu a Bratislavu, kde si prezeli hrad a iné historické a kultúrne pamiatky. Na záver pobytu sa všetky deti stretli v Bratislave, kde sa zúčastnili veľkého medzinárodného karnevalu pod názvom Z národov hoc sме rôznych...

Rozprával som sa s našimi žiakmi, a rýtal som sa ich na prvé dojmy z pobytu. Všetci boli nadšení, oči im ziarili spokojnosťou. Mária Machajová hovorila, že sa jej tuná veľmi páči, že ubytovanie i strava sú znamenite a program rekreácie veľmi zaujíma-

V súvislosti s aktuálnou situáciou v krajinie prítomní krajania sa uznesli, že v roku 1981 sa nebudú konať tradičné krajanské vatry.

Krajania zdôrazňovali, že v bubúnosti je nutné aktívnejšie pracovať ako doposiaľ tak na obvode, ako aj v miestnych skupinách. Treba využívať čas na prehľbenie kultúrnej práce a najmä na prípravu folklórnych súborov a divadelných krúžkov, ako aj ich častejšie vystupovanie na verejnosti. Folklórny súbor MS KSČaS z Malej Lipnice musí mať zabezpečený pravidelný pomocný choreografa, ktorý by usmernil prípravu súboru. Zvýšenú pozornosť krajanov si vyžadujú klubovne, ktoré nie vždy dôsledne plnia svoje poslanie — kultúrnych stredísk miestnych skupín. Treba zároveň podrobne analyzovať a plniť postuláty Spoločnosti.

Účastníci obvodnej porady diskutovali o výsledkoch rokovania predsedu ÚV KSČaS kr. Adama Chalupca s predstaviteľmi Oddelenia pre zahraničných Slovákov Matice slovenskej a Československého ústavu zahraničného a vyjadrili presvedčenie, že spoluprácu s týmito kultúrnymi ustanoviznami treba nadáľe upevňovať a rozširovať.

V priebehu schôdze sa tak tiež oboznámili s výškou finančných prostriedkov, ktoré Spoločnosť dostala pre potreby miestnych skupín a na nákup vybavenia pre klubovne a súbor.

Na záver schôdze účastníci prerokovali rád bežných organizačných otázok, o.i. otázku inventúr, členského a otázku klubovne v Jablonke.

D.S.

Naši učitelia na kurze v Bratislave

Kurz slovenského jazyka bol min. rok zorganizovaný v Bratislave. Zúčastnili sa ho učitelia slovenčiny z Juhoslávie, Maďarska a Poľska.

Vedúcou kurzu bola dr. Božena Švihrová. Každá skupina mala svojich vedúcich — našim bol inspektor mgr. Jan Jagla. Práca kurzu bola organizovaná ináč, ako v predošlých rokoch vzhľadom na trojročný plán kurzu. Účastníci kurzu boli rozdelení do piatich skupín:

I.a — I.b — učitelia, ktorí dobre ovládajú slovenčinu.

II.a — II.b — učitelia, ktorí slabšie ovládajú slovenčinu.

III. učitelia materských škôl.

Zadanie do skupín účastníkov z rôznych štátov malo dvojakoý význam. Za prvé preto, že v danej skupine si mohol každý prehľbiť vedomosti slo-

venského jazyka ako napr. v I. skupine v syntaxi, na jazykovom seminári v lektorských cvičeniach. Za druhé významná bola aj výmena pedagogických skúseností učiteľov z rôznych štátov.

Pre účastníkov kurzu zorganizovali výlet na Devin a Slavín, ktorý viedla ako sprievodkyňa výborne pripravená lektorka V. Dullová. Navštívili sme aj univerzitnú knižnicu, rôzne múzeá, a pamiatky a zúčastnili sme sa viacerých besied.

Hlavným organizátorom kurzu bol Pedagogický ústav pre vzdelávanie učiteľov v Bratislave na čele s Ph.Dr. Martinom Hargašom CSc.

J. HALAC

UPOZORNENIE

Ripomíname, že iba do 12. mája možno predplatiť Život na druhý polrok 1982. Cena polročného predplatného je 60 zl a pre odberateľov v cudzine je o 50% vyššia.

ODISLI OD NÁS

Dne 31. prosince 1981 zemrela ve veku 54 let naše redakčná kolegyně

VALERIE WOJNAROWSKÁ

Již od prvých let spolupracovala s redakciou našeho časopisu a aktívne se podílela na krajanském živote. Naše redakce utrpela veľkou ztrátu. Opustila nás nejen dobrá, milá kolegyně, ale i výborná prekladatelka, svědomitá a obetavá pracovnice a vzorná krajanka.

Nejbližším príbuzným doma i v Československu vyjadrujeme hlubočokou soustrast.

Cest její pamáce!

KOLEKTIV REDAKCE ŽIVOTA

Koledze
MARIANOWI
KAŠKIEWICZOWI

wyrazy głębokiego współzuczania z powodu śmierci matki

Redakcia
oraz ZG TKCis

Dňa 24. septembra 1981 umrel náhle vo veku 45 rokov

súdruh

ARKADIUSZ STASIAK

starší inšpektor Administratívneho oddelenia ÚV PZRS.

Zomrel bol dlhoročným činiteľom mládežníckeho hnutia, pracovníkom Oddelenia kultúry, potom Administratívneho oddelenia ÚV, kde mal pod svojou opaterou národnostné spoločnosti v Poľsku, v tom aj našu krajanskú organizáciu. Za zásluhu bol vyznamenaný o.i. Gavalierskym krížom Radu obrodenia Poľska, Medailou XXX-ročia Ľudového Poľska a Zlatou i Striebornou medailou Janka Krasického. Pohreb zosnulého sa konal 30. septembra na Komunálnom cintoríne na Powązkach.

Cest jeho pamiatke!

USTREDNÝ VÝBOR KSČaS
REDAKCIЯ ŽIVOT

1. novembra 1981 umrel v Malej Lipnici zaslúžilý člen našej Spoločnosti a aktivista, krajan

LUDVIK TOKAR

Zosnulý patril k zakladateľom miestnej skupiny v Malej Lipnici v r. 1947 a jej dlhoročným predsedom. Zároveň bol členom prípravného výboru našej celokrajanskej organizácie. V posledných rokoch viedol klubovňu MS KSČaS v obci. Odišiel od nás obetavý činitel, dobrý krajan a čestný človek.

Cest jeho pamiatke!

MS v Malej Lipnici
OV KSČaS na Orave
ÚV KSČaS
redakcia Života

Od klíčka k čieremu chlebu

Chlieb bol, je a bude základom výživy človeka. Ludia môjho pokolenia pozajú jeho pravú chut' Chut' vyplývajúcu tak z dobrej kvality pečiva, ako aj z hladových situácií, ktoré mnohí z nás poznali. Dnešná mládež nemôže nič povedať na žiadnu z týchto tém. Nebol to ešte hlad, keď v obchodoch chyboval chlieb, čo sa stávalo najmä v piatok (ale nielen) — ale nezávisle na tom, kvalita nášho pečiva nikdy nebola uspokojivá. Celkom tak, akoby niekto chcel dokazovať, že za nízku cenu má byť mizerný tovar. Máme teda zvýšené ceny a to nielen na pečivo. Myslím, že autori tohto zvýšenia cien mohli bráť do úvahy nasledujúce otázky: skoncovanie so situáciou zmrazenia ceny chleba, likvidáciu doplácania do základnej suroviny pre výrobu pečiva, akou je múka, ako aj likvidáciu märnootravnosti. Kvôli informácii uvediem, že sami pečivo už vyše dva roky nebolo stratené, dávalo dokonca šesťpercentný zisk ročne. Bolo tak preto, že k pečivo sa započítavajú cukrárske výrobky, ktoré práve prinášali veľký zisk. Či nádaj spojenie so zvýšením cien plnia užitočne svoju úlohu?

Každý, kto sa stýka s vidiekom, už

dlhší čas pozoruje počinania rolníkov smerujúce k samostatnosti v oblasti zásobovania potravinami. Nedostatok mäsa spôsobil, že každý týždeň zabíjali ošípanu na inom gazdovstve a delili ju medzi susedov, ktorí sa tak tiež zúčastňovali tejto mäsovej šafety. Na vidieku obnovili zároveň zvyk pečenia chleba: staré pece renovovali a nové sa stále buduje. Šamotové tehly sú atraktívny, ľahko dostupným tovarom. Všetko robia preto, aby mohli pečiť a mať vlastný chlieb: takýto chlieb je chutný, možno ho dlho skladovať, teda neexistuje märnootravnosť. Na niektorých spišských a oravských gazdovstvách pretrvali tradície pečenia domáceho chleba. Pýšia sa jeho kvalitou gazdinky, ktoré pilne strážia tamstvá rodinných receptov.

Múka na domáci chlieb pochádza z vlastného zrna. Melú ju tradične mlynář, lebo mlynári si všimli dobrý kŕst. Oprášujú diplomy, ktoré im umožňujú vykonávať toto krásne a užitočné povodanie. Z tejto situácie mohli by sa najviac tešiť veľkí výrobcovia pečiva — teda mestské a vidiecke družstevníctvo: Spoľom a Roľnícka súvinnosť. Výrobná kapacita v ich pekárňach je nevystačujúca. Pekárne nasta-

cia piečiť toľko chleba, kolko spotrebujú mestá a vidiek — hoci pracujú na tri zmeny, aj v soboty a nedele. V roku 1938 sme vyrábali 15 600 ton pečiva za osiem hodín. Pekárne zásobovali pečivom okolo 30% obyvateľstva. Dnes za 16 hodín vyrábame okolo 14 000 ton a zásobujeme celú krajinu. Tu je odpoveď na otázku, prečo je chlieb nechutný, prečo je tak málo druhov chleba a prečo sú nedostatky v zásobovaní?

Existovali — a snáď aj existujú — isté situácie, v ktorých sa potraviny určené pre ľudí dávajú zvieratám. Napríklad: chovatelia líšok, ktoré sú kontraktované a prinášajú štátu vela devíz, musia im — popri mäse (zdochlinu) — dávať aj jaderné krmivo. Chovatelia nedostávajú prídeľ týchto krmív. Radili si teda tak, že kupovali najlacnejšiu jačmennú kašu alebo ovsené vločky a dávali líškom. Bolo to pre nich lacnejšie ako kupovať ovos a jačmeň na volnom trhu a spracovať ich na krmivo.

Na rozdiel od pečiva väčajúceho sa na mestských smetiskách, na vidieku sa potraviny vôbec nemarnia. Nemožno teda rolníkov podozrieť o

to, že profanujú chlieb alebo vôbec potraviny.

Ale vráťme sa v našom uvažovaní k chlebu. Nevidím v tom nič zlého, že si vidiek bude sám pieciť chlieb. S radosťou by som uvítal predaj takého chleba rolníkmi tým ľuďom, ktorí majú nedaleko na dedinu, samozrejme po ustanovených cenách. Totiž iba to, že vidiek bude si chcieť sám pieciť chlieb, dovolí v terajšej situácii dodávať mestu dobrý a čerstvý chlieb priemyselného pôvodu (máme iba 5,5 tis. pekárni s určitou výrobnou kapacitou — po vojne bolo 12,5 tis. pekárni). Totiž nezdá sa mi, že po zvýšení cien poklesne spotreba chleba. Možno predpokladať, že naopak, bude rásť v súvislosti s nedostatkom iných potravín a najmä s veľkým zvýšením cien makarónov a kaše. V tejto situácii autorky našej rubriky Zuzka vari iste dajú návod na pečenie chleba a snáď aj na iné chlebové jedlá.

Obávam sa však, že neskôr, v predzatevnom období sa môže vyskytnúť nedostatok chleba, lebo nám chybuje zrno z dovozu a rolníci neradi predávajú štátu nekontraktované obilie, hoci mnohí ho majú nadbytok. Videl som nevymatené stohy z roku 1980! Cenové rozdiely, prístup k obiliu ako ku kapitálu, nedostatok priemyselných materiálov na vidieku — to sú niektoré dôležité príčiny tohto stavu. Avšak vo veci chleba treba prekonať úzke záujmy — chleba musí stačiť pre všetkých.

M. KAŠKIEWICZ

Človek a príroda

Na rozdiel od veľmi studeného a žiadivého leta v r. 1980, sa nám vlaňajšie leto vydarilo. Aj babie leto sme mali mimoriadne teplé. Rolníci sa nemohli staťať na počasie ani počas záťavy, ani počas orby, sejby ozimí, vykopávania zemiakov či zberu cukrovej repy. Tak teda po siedmich rokoch slabých alebo priam zlých sme vlni mali konečne úrodný rok. Sice zima začala už v novembri, ale v celku pomerne dobre s nami zaobchádzala. Dokonca už vo februári a v marci sme mali viac pekných, slnečných, naozaj jarných dní, ako chladných.

Lenže takéto premenlivé počasie, zmeny nielen medzi jednotlivými týždňami a dňami, ale aj v priebehu jedného dňa, veľmi zle znášame. Najmä ludia trpiaci na reumatickej a srdcové chorobe. Reagovali sme zvýšením alebo znižením životného rytmu, citelným nepokojom, podráždenosťou a agresivitou alebo apatiou, oslabením a únavou. Totiž rôzni ľudia rôzne reagujú na počasie, ale všetci sme od neho závislí. Napr. agresivita stúpa počas vlnkých

alebo dusných dní; keď je veľmi dusno, rastie počet pracovných úrazov atď.

Doteraz vlastne nevedno, odkiaľ sa berú tieto rozdiely v reagovaní. Závisia vraj od stupňa nervovej a psychologickej citlivosti, ale nie je to celkom isté. Sú tiež domnenky, že medzi spôsobom reagovania na počasie a stupňom inteligencie akiste neexistuje žiadna súvislosť. Avšak vedeči zistili, že počasie má veľký vplyv na nás hormonálny a nervový systém zvýšením alebo znižením normálnej hormonálnej produkcie, najmä mozgových a nadľadvinových hormónov a hormónov štítnej žľazy. Zasa nervový systém je narušený žiareniom, ktoré pocítujeme už niekoľko dní pred zmenou počasia. Vieme taktiež, že naše organizmy majú svojprávny životný rytmus, spojený s denným a ročným obdobím. Tvoria ho mnohé činitele ako tep, rytmus dýchania, tlkot srdca atď. Práve prudké zmeny počasia môžu narušiť tento rytmus. Žial, zatiaľ nevedno, ako oslabiť niekedy veľmi nepríjemné následky pôsobe-

nia počasia na človeka. Možno však poradiť tým, ktorí mimoriadne ostre reagujú na zmenu počasia, aby sa obrátili o radu na lekára. Možnože je potrebné liečenie nervového a hormonálneho systému? Alebo snáď nejaký liek, ktorý reguluje krvný tlak, prácu srdca atď. Treba taktiež venovať pozornosť spôsobu výživy: viacej bielkovín, keď je zima, a keď je teplo — jesť viacej zeleniny a ovocia.

Spomenetie tiež, že aj apríl má nestále počasie, pretože v tomto mesiaci býva u nás teplo i mráziky, slnečno i zamračene, dážď i prehánky, búrkky, ale aj sneženie. Jednako je to prvý mesiac plnej jari, s prevahou teplých slnečných dní. Oveľa menej máva chladných dní. Teda ako vrávi ľudové príslovie: — Hoc v apríli slnko hreje, často polia sneh zaveje. Iné zase vedia: — Teplý dažď v apríli vzácnosť nad manu, slubuje žen dobrú, jesień požehnanú; — Keď na Veľkonočnú nedelu prší, sucho úrodu poruší, ale keď je dobré počasie veští mnoho úrody.

Zo starých meteorologických kroník možno vyvodiť záver, že keď jar, teda obdobie s priemernou teplotou + 5 až 15°C, prichádza k nám z juhozápadu, prináša teplo na juhu, zase na severe a severovýchode Poľska nízke teploty a dokonca snehové zrážky. Keď budeme ďalej používať metódu porovnávania, možeme zistiť, že po teplých marecoh

býva teplý aj apríl. Keď v apríli bude tlaková situácia ovplyvňovať atlantickú tlakovú níz a výš zo strednej a juhovýchodnej Európy, možno očakávať skutočne jarné počasie s veľkým množstvom slnečných dní.

Podobne je s májom, ktorý sa tradične považuje za najkrajší mesiac nie len jari, ale aj celého roka. Býva však premenlivý ako láska. Ako vždy, všetko závisí od más vzduchu. Ak o májom počasiu rozhoduje kontinent, bude mať veľa slnka, teploty v medziach + 20 až 30°C a dokonca horúce letné dni. Takéto máje nemávame príliš často, keďže nás neobchádzajú masy chladného oceánskeho vzduchu. Za posledných sto rokov boli dve tretiny chladných májov s nižšou teplotou ako priemer. Stále zrážky vzdúšných prúdov spôsobujú prudké zmeny teploty a tlaku a silné vetry. Okrem májových teplých dažďov, ktorým sa tešia rolníci a záhradníci, treba počítať s búrkami a dokonca s krupobitím.

Májové ľudové príslovia pripisujú Pankrácovi, Servácovi a Bonifáčovi (12., 13. a 14.V.) ochladenie a mráziky. Zase iné hovoria, že: — Roj, ktorý sa v máji rojí, za velký voz sena stojí; — Chladný máj bez mrazu gazdovi je milý, bude mnoho sena aj radoš v obili; — Na sv. Floriána (4.V.) bude dăžďik hustý, zber bohatý, dobrý a čistý. (zozb. Mišo)

ODPOVEDÁ ZVEROLEKÁR

V poslednom čase sme dostali do redakcie veľa listov a otázok, týkajúcich sa rád a problémov z oblasti zverolekárstva, na ktoré sme nestihli odpovedať.

Chceme aspoň čiastočne nadrobiť toto oneskorenie, preto v najbližších číslach t.j. v aprílovom a májovom uverejnení dodatočne odpovede a týmto spôsobom — dífame — vás aspoň čiastočne odmeníme za trpežlivosť.

Zároveň dífame, milí čitatelia, že sa aj nadálej budete obraciať na redakciu s problémami z oblasti zverolekárstva, ktoré vás zaujmajú.

CHOROBY ZAŽÍVACIEHO TRAKTU KRÁLIKOV

Pre značný nedostatok mäsa na trhu, veľký výnam má chov králikov, ktoré majú tak isto hodnotné mäso, ako iné domáce zvieratá. V chove králikov si treba všimnať choroby zažívacieho traktu, keďže majú nepriaznivý vplyv na váhový prastok.

ODUTIE — najčastejšie príčinou býva kŕmenie králikov nadmerným množstvom zelených krmív, najmä mokrou d'atelinou. Takyto pokrm rýchlo fermentuje, čím vzniká veľké množstvo plynov, ktoré spôsobujú odutie. Chorý králik leží na brucho s vytiahnutými labkami. Odutie spôsobuje záduch a nepokoj zvierata. V takomto prípade treba prerušiť kŕmenie a každé pol hodiny dávať králikovi lyžičku vody s 5 kvapkami čpavku, čo zastaví fermentáciu. Pri veľkom odutí treba okrem toho dať až 2 lyžičky ricínového oleja. Možno použiť aj horkú sol.

ZĀPCHA — keď dlhší čas kŕmime králiky sennom a jadernými krmivami, ale bez štavnatých

krmív, dostávajú zápu. Králik je nepokojný, jeho výkaly sú zapečené a je ich málo. Keď vylúčime nevhodné krmivo, treba dávať zvieratám prostriedok na prečistenie, ako ricínový alebo parafínový olej (čajová lyžička) alebo 1–2 gramy horkej soli.

HNAČKA — najčastejšie ju dostávajú mladé králiky kŕmené plesnivými krmivami alebo krmivami znečistenými zemou. Králiky sú slabé a smutné. Vyprázdňovanie je časté, zase výkaly vodnaté a zapáčajúce. Zvieratá rýchlo chudnú. Treba ihneď zastaviť skrmovanie krmovín, ktoré vyvolávajú hnačku a dať králikom prostriedok na prečistenie ako pri oduti a zápche. Pri dlhotrvačných hnačkách dávame vývar z dubovej kôry alebo hrančeku v množstve 2–3 čajových lyžičiek na pol pohára vody. Chorého králika musíme dať do teplej miestnosti, nechať ho 24 hodiny o hlate a až potom mu dávať postupne ľahkostraviteľné krmivo.

SLINTAČKA — chorlavejú na ňu 1–2-mesačné králiky. Spôsobujú ju hlavne príliš tvrdé alebo skázené krmoviny. Počas choroby v ústnej dutine vznikajú mechúriky, ktoré praskajú a menia sa na vredy. Králik velmi sliní. Potom chudne, čo môže mať za následok veľkú vyčerpanosť a konečne zdchnutie. Chorým králikom dávame seno z lucerny alebo mladej d'ateliny. Ústnu dutinu niekolkokrát denne pláchame roztokom kyseliny boritej.

BRADSOT OVIEC

Je to svojprávna, rýchle prebiehajúca, nákarlivá choroba, na ktorú chorlavejú obvykle ročné, dobré vykŕmené ovce, najčastejšie na jeseň alebo v zime. Táto choroba býva akútna alebo chronická. Nakazené zvieratá je ospalé, stojí so spustenou hla-

vou, nemá chuť k jedlu a začína mať ťažkosti s dýchaniem. Zvieratá rado leží a keď ho preháname, pohybuje sa neiste, je oduté, škrípe Zubami, z ústnej dutiny mu vytieká penivá slina. Niekoľko možno pozorovať opuchnutie hlavy. Pri akútном priebehu choroby zvieratá zdochne za 2–10 hodín. Ovea sa môže nakaziť znečisteným krmivom — na pastvine alebo v ovčinci. Ťažký priebeh choroby vyvolávajú jedy vylučované bacilmi.

Z prirodzených otvorov zdochnutých zvierat, ktoré sa mimoriadne rýchlo rozkladajú, vytieká penivá, krvavá tekutina.

Najnovšie výskumy dokázali, že je možné prenášanie bacilov, ktoré sú dlhšiu dobu v zažívacom ústrojenstve oviec. Liečenie tejto choroby býva obvyčajne neúspešne. Ak chceme predchádzať ochoreniu, malí by sme pred ranným vypásaním dávať ovciam výživné krmoviny s prídatkom kyseliny solnej v pitnej vode (2 polievkové lyžice na 10 lit. vody). Podávanie séra prináša neisté výsledky, iba očkovanie znížuje úmrtnosť.

POKRMOVÉ VYRÁŽKY U OVIEC

Vypásanie ovieč počas slnečných dní na pastviny, kde je veľa lucerny a d'ateliny, spôsobuje červenanie pokožky a vyrážky. Na sčervenenej pokožke vznikajú mechúriky alebo vyrážky, potom pokožka začína srbieť a vypadáva srst. V liečbe treba prestaviť s kŕmením, ktoré spôsobilo ochorenie, dať zvieratu prostriedok na prečistenie (trikrát denne 5 dkg Glauberovej soli v jednom litri vody alebo po čajovej lyžičke ricínového oleja. Zvieratá držíme na zatienenom mieste).

HENRYK MACZKA

Aj keď máme jar, ešte stále je chladno. Tento pletený kabátik využijete doma, v práci, ale aj vonku.

Šikovné mamičky iste nebudú mať ťažkosti s pletením tohto teplého pulóvra pre dečerušku. Všimnite si originálnej vzorku.

VIES, ŽE...?

Budúcnosť techniky röntgenovských snímkov vidia odborníci vo farebnnej fotografii. Už dnes skúsky dokážu, že snímky ľudského organizmu získané novou metódou dávajú obrovské diagnostické možnosti, keďže veľmi precízne ukazujú vnútro ľudského tela. Je to jednako veľmi zložitá technika, všeobecne povedané spočíva v spojení röntgenového prístroja s počítačom, ktorý je naprogramovaný na pretváranie čierno-bieleho obrazu na farebné body.

Neobyčajný náplastový obváz na rany uviedla na americký trh farmaceutická firma Applied Medical Devices. Totiž je impregnovaný zmesou výtažku dobytčej krví a enzýmu trombinu. Už po niekoľkých sekundách posobenia náplasti ustáva krvácanie, rana sa zaceluje a potom rýchlo hojí. Náplastový obváz možno používať na obvyklé zramenia, ako aj na pooperáčné rany.

V Singapúre mladomanželka musela sa obrátiť na súd, aby dostala záruku, že jej manžel zakáže svojej matke spať pod ich manželským lôžkom.

Tehotná žena

Prakticky každá tehotná žena mala by byť pod stálou lekárskou kontrolou. Má to veľký vplyv na zachovanie zdravia budúcej matky a predchádzanie komplikáciám počas tehotenstva a pôrodu. Keď sa objavia prvé príznaky tehotenstva, malo by to znamenať termín prvej návštavy u lekára. Táto návštava má za úlohu potvrdiť tehotnosť a zhodnosť jej trvania s dátumom poslednej menstruácie. V druhom trimeste treba navštěvoval lekára raz za mesiac a v posledných mesiacoch — každé dva týždne.

Presné termíny týchto návštiev určí lekár. Nezávisle na tom každá tehotná žena mala by ísť k lekárovi v prípadoch:

- zvýšenej teploty, bolesti hrdla, kašla, prvých príznakov chrípky
- dusnoty
- dlhšie trvajúcej zápalu
- stálych buď opakujúcich sa bolestí hlavy a závratov
- zrakových porúch
- bolesti nadbrušia
- opuchlín
- ťažkostí s močením
- bolesti v dolnej časti brucha.

Treba okamžite zavolať lekára domov v prípadoch krvácania rodidiel alebo výtoku plodovej vody.

★

Tvrdenie o nepriepustnosti bariéry placenty voči liekom (alebo iným látкам) patrí už minulosti. Dnes je už známe, že každý liek môže prechádzať do zárodku alebo plodu, pričom citlosť na farmakologické prostriedky je u plodu iná ako u matky. Prenikanie liekov cez placenta závisí v značnej miere od ich fyzičkovo-chemických vlastností. Na veľkosť difúzie majú vplyv o.i. také činitele ako: rozpustnosť v tukoch, stupeň koncentrácie lieku, veľkosť plochy placenty, molekulová váha danej látky, enzymatická aktivita, patologickej zmeny placenty, prekrvenie placenty.

Malo by sa dôsledne dodržiavať všeobecnú zásadu, že žena by nemala používať žiadne lieky bez odporúčania lekára, a najmä počas prvých troch mesiacov tehotnosti.

Aj tieto šaty sú pre mladé dievčatá. Využijete ich do školy, do práce, ale aj na návštavu u priateľov. Sú košeľového strihu, vpredu zapínamé do pása. Sedielko a manžetky sú ozdobené našitým lemovaním.

PRÍJEMNÉ SVIATKY
A VESELÚ KÚPAČKU
ŽELÁ

REDAKCIA

kútik zberateľov bylinky

JARABINA VTÁCIA

(Sorbus aucuparia L.)

Je to nepríliš vysoký strom alebo ker, všeobecne známy svojim červeným ovocím tvoriačim plochým súkvetie. Jarabina kvitne v máji, dozrieva na jeseň. Rastie v celom Poľsku v krovinách a lesoch. Ako ozdobný strom ho často vysadzujú pri domoch buď cesťach a v parkoch.

Pre liečivé a úžitkové účely zbieraeme kvety jarabiny a ovocie, ktoré obsahuje vitamín A a C, cukor, kyselinu jablkúnu a dokonca alkohol.

Používame ju ako vitamínový a dietetický liek. V ľudovom liečení sa používa pri onemocnení pečene, žlčníka a ďasien (ako odvar z kvetov). Ovocie najčastejšie využívame na výrobu lekvárov a kompotov (spolu s iným ovocím napr. jablkami) — veľmi cenných pre organizmus tak po chuťovej stránke, ako aj vitamínovej.

Kvety zbierame začiatkom apríla. Zbierame celé súkvetie, ktoré sušíme veľku a až po vysušení oddelujeme od stopiek na sitkách alebo v ruke.

Zber ovocia pre liečivé účely začíname hned po jeho dozretí keď dostane červenú farbu, keďže neskôr v období plnej zrelosti je mäkké a pri sušení tmavé. Zasa na vývarovaberame ovocie po mrázikoch, v októbri a novembri, keďže vtedy je menej herke.

Kvety sušíme v prirodzených podmienkach t.j. na teplom, vzdušnom ale zatienenom miestne. Zasa ovocie treba sušiť zohrievaním, napr. v pekáči, kde však teplota nepresahuje +40°C. Ovocie musíme rozložiť v jednej vrstve, lebo v hrubších vrstvách sa zapari a zrazí.

TAKOVÝ JE ŽIVOT...

Jeden britský farmár vymysil zařízení na mytí kráv, podobné jako na mytí automobilu. Ve dveřích do stáje umístil sprchu a automatické kartáče. Krávy, které se vracejí z pastvy, jsou nejdříve osprchovány silným proudem vody a pak je vydrhnou kartáče. Jsou prý náramně spokojené.

NEJVĚTŠÍ MELOUN. Podesátkilový meloun vypěstoval kolchozník Sarofutdin Nazarov z Tádžické SSR.

HUMOR

- Co ste dnes robili v škole? — pyta sa otec syna.
- Na hodine chémie sme skúmali výbušné látky.
- A čo budeš robiť zajtra v škole?
- V akéj škole?

U lekára: — No, ako sa citíte? — pyta sa lekár pacienta.

— Zle, pán doktor. Už mi nechutí ani to, čo nesmím.

LOBBY V BOJI S ALKOHOLISMEM

Z miliónu členov spoločnosti pre boj s alkoholismom ve Švédsku je na 25 percent poslancov. Podľa odhadu spoločnosti je ve Švédsku zhruba 300 000 notoriických alkoholikov. Na základe prieskumu bylo vypočítané, že hospodárske ztráty zpôsobené alkoholismom činí ročne zhruba 25 miliard švédských korún (asi 5 miliard dolárov) včetne nákladu na lečenie. V aktuálnom programu pôsobení spoločnosti pro boj s alkoholismom je uveden termin „omezená prohibícia“, což znamená systém zostrení a zákaz, ktoré v budoucom ovlivní návyk k nadmernému a často opakovanej pití alkoholických nápojov a povedou ke sníženiu jejich konsumu. Napr. od nedávna platí ve Švédsku nařízení o zkrácení prodejnej doby obchodov s alkoholickými nápoji (prodávají je pouze státní obchody). Parlament pripravuje zákon, ktorý zvyšuje tresty za pálení kofalky na čierne a omezuje pôvod alkoholu do země. Počítá se s značným zvýšením cen alkoholu. Nápojů — láhev nejlevnejší vodky bude stát pries 20 dolarov; ceny alkoholu nápojů budou vzrástť rychlej než životné náklady.

V současných dobách asi 7 percent prijmu státního rozpočtu Švédsku je z prodeje alkoholických nápojov; 91 percent ceny láhví vodky je daň. A to vše se děje v zemi, která je na 30. místě v pořadí národů světa podle spotřeby alkoholu na statistického obyvatele.

Navrhujeme vám, aby ste si upletli napríklad tento pulóver s veľmi peknou vzorkou.

mladým mladším najmladším

TICHO

MILOS KRATOCHVÍL
(Materninská)

Ticho je tak raučinka,
nemluví ač se nepotrha!
Chodí noči, když se spinčá,
než vzbudí den zakokrhá.

Před den schovává se v lese,
chodi po polštářích mechu.
Nekřič! Křikem zažene se.
Bojí se i tvého dechu.

Apríl

Vetrik piesňou zobúdza už
doliny a háje
a tá čudná melódia
takmer májová je.

Dáždička leje z krahle neba
vôna fialôčky.
Dymí sa v nej, div sa svete,
vôňa fialôčky.

A apríl sa iba smeje,
všetko sa mu darí!
Na chrbte k nám priváža už
kufor plný jari!

VEČER

Ked si chlapec zrani nohu,
nezapláče ani trochu,
lebo vie: kym mesiac vyjde,
sám Vinnetou k nemu príde.

A na koni osedlanom
odevájajú k Indiánom
cez prériu, stepi, ranče,
kde žiadnen muž nezapláče.

ALOJZ MIKULKA

Na bukovom konári sedí
veverička. Vykrúca sa ako
pred zrkadlom. Obzera si
kožuštek — či je dosť hustý,
či jej v ňom v zime nebude
zima. Ale kto to lezie po su-
sedom hrabe? Kto sa to po-
náhla s listom do nezábudko-
vej schránky? Veverička si
pričíľa labkou oči a smeje
sa, až jej zúbky svietia.

— Ja, že kto sa to poná-
hla? A to sa vlečie slimák!
Čo môže mať taký slimák na
srdeci? Čo mu chýba? Nepo-
trebuje na zimu hustý kožuch
ani zásoby orieškov a suše-
ných hríbov. Len si chodí po
svete a keď sa rozprší, prv
než mu spadne dažďová kvap-
ka na chrbát, je doma. O
čom teda piše? — premýšla
veverička a zvedavosť jej ne-
dá obsiedieť. Len čo slimák
zliezie zo stromu, preskočí z
buka na hrabu, otvorí schrán-
ku a číta slimákov list:

Ja, slimák, písem, lebo
mám na srdeci poriadnu tar-
chu. Každy sa mi posmievá, že
sa vlečiem. Veď mám len jed-
nu nohu! Len skúste vy cho-
diť na jednej nohe a niesť

pritom na chrbte svoj dom!
Určite to nedokážete. Na
štastie už prišla jesen. Scho-
vám sa do domčeka, dobre
všetko pozatáram a budem
spať. Určite sa mi budú sni-

vať zelené a zlaté sny. Zele-
né ako mladé lístky — a zla-
té ako slnko, ktoré ma zo-
budi až na jar. A nikto ne-
bude na mňa vykrikovať: Slimák,
slimák — vystré rožky! Čo som ja koza? Ja ne-
mám rožky, to sú slimácie
antény, na ktorých mám oči,
čo dovidia, kam len cheem.

Tak, už je mi ľahšie, keď
som napísal tento list.

Ešte sa podpišem a kon-
čím, lebo ma čaká dlhá cesta.
Do lístia pod hrabom, kde
som si vyhliadol na zimu
teplé miestečko. Musím sa
poponáhlať, aby mi ho niekto
nevysúkol. Tak dobrú noc. A
mne dobrú dlhú zimnú noc.

Slimák

Veverska dočítala a ešte
chvíľu sa čudovala. Kto by to
povedal na slimáka!

Potom vrátila list do
schránky a hop! preskočila z
hrabu na buk, z buka na dub
a potom na borovicu. A všade
rozprávala o slimákovi. No
len si predstavte, obyčajný
slimák a nosí na jednej nohe
tolkú farchu!

MARTA ŠURINOVA

Chcete si písat?

JAN HAJDER, 37-311 WOLA ZARCZYCKA
382, RZESZOWSKÉ VOJVODSTVO NÁM
PÍSE:

Volám sa Jan Hajder, mám 12 rokov a
chodím do V. triedy. Zaujímam sa o šport
a motorizáciu. Zbieram prospekty, snímky,
nálepky, odznaky a malé vlajky. Zatiaľ ich
mám ešte malo. Prosím vás, milá redakcia,
pošlite mi to, čo produkujete.

Milý Janko, redakcia nevyrába nálepky
či odznaky a pod. Dúfame však, že keď
uverejníme tvoj list, niekto sa ti ozve a
snáď aj pošle nejaké nálepky alebo odznaky.
My ti posielame knižku. Želáme prijemné
čhile stravené pri čítaní a mnoho úspechov.

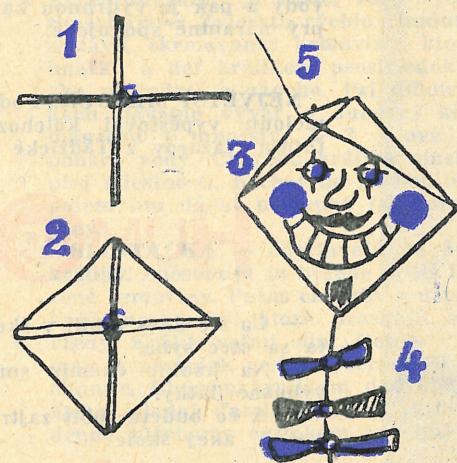
REDAKCIJA

UROBTE SI ŠARKANA

Aká by bola jar bez šarkanov? Chceš si
nejakého upobiť? Potrebujes k tomu iba pa-
per, dva prútiky, nit, motúz, lepidlo.

1. Prelož prútiky krížom a nitkou ich v
strede zviaž.

2. Konce prútikov spoj tenkým motúzom.
Dostaneš štvorec.
3. Kostru šarkana zalep papierom a nama-
luj oči, nos, ústa a bradu.
4. Z tenkých papierových pásikov mu urob
chvost.

5. Potom z motúza zhotov „váhu“, ktorú
predlžíš 10 — 15 metrovým motúzom.
Prajeme ti pri hre so šarkanom jesenný
vietor!

ROZPRÁVKA O ŠŤASTNÝCH BRATOCH A SESTRÁCH

Žili raz siedmi súrodenci. Pondelok, Utorok, Streda, Štvrtok, Piatok, Sobota a Nedela. Každý bol majster vo svojom remesle. Prvý pestoval pšeničku, druhý mlel bielu múku, ich sestra Streda šila šaty, Štvrtok šil mákušké topánky, Piatok staval pekné domy, Sobota piekla voňavý chlieb a sestra Nedela — tá bola v rade posledná — spievala.

Každý ich mal veľmi rád a vážil si ich. Všetkých sedem. Ale tú siedmu, tak sa s aspoň zdalo ostatným, mali všetci vari najradšej. Že prečo? Nuž asi pre ten jej spev, lebo najmladšia sestra spievala naozaj prekrásne. Nebol to však obyčajný spev, ale taký, ktorý všetkým ušiam lahodil. Každý sa do jej spevú rád započúval, či človek či zvieratko, či malý či veľký. Deti na uliciach i vrabce na strechách nerobili nič iné, iba jej piesne pospevovali. Zovšadial na ňu prichádzali iba chvály. No čím viac ju každý vychvaľoval, tým viac jej ostatní bratia a sestry závideli.

— My sa tu lopotíme a ona si iba vyspevuje! To dokážeme aj my, — povedali si.

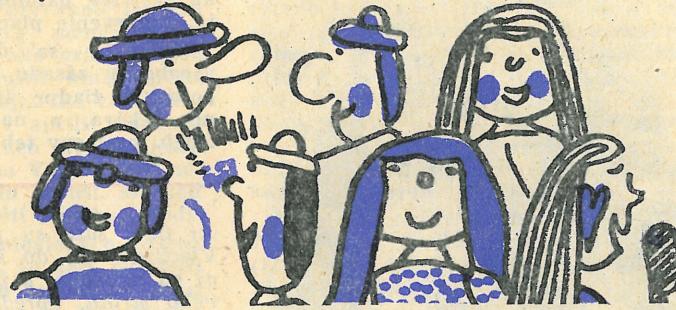
Pondelok prestal siať, Utorok prestal mlieť bielu múku, Streda už nešila topánky, Piatok nestaval domy, Sobota prestala piecť voňavý chlebík. Rozhodli sa, že i oni budú spievať. Ale kde nájst pieseň, ktorou by sa preslávili, ktorá by očarila i ucho lahoodila? Hľadali, hľadali, pieseň nájsť nemohli.

— Co sa stalo? Niet zrnka pšenice, niet múky ani chlebíka, niet našitých šiat ani jedného páru topánok, niet nových domov! — žalovali sa malí i veľkí.

— Niet pšenice! — krá, krá.
— Niet múky! — bú, bú.
— Ani chlebíka! — kikiríkí.
— Niet topánok! — hav, hav.
— Kde sú nové šaty! — mňau mňau.
— Nestavajú sa nové domy! — čvirikčvirik.
— Čo sa to robí?! — volali a spytovali sa všetky zvieratká.

A šiesti súrodenci od radosti jasali.

— Výborne! Prekrásne! Budeme spievať tak, ako zvieratká! To tu ešte nebolo. Konečne sa preslávime i my!

Pyšne vyšli na ulicu a začali koncertovať. Pondelok krákal, Utorok bučal, Streda kikiríkala, Štvrtok havkal, Piatok mňaukal a Sobota čvirikala.

Ked to zvieratká počuli, začali sa smiať.

— To my veru vieme lepšie. Počúvajte!

— Krákrá, búbú, kikiríkí, havhav, mňaumňau, čvirikčvirik.

Do tohto hurhaja našťastie prišla Nedela.

— Čo sa to tu robí, čo to stvárate? — spýtala sa prekvapená. Zrazu všetci stíhli, nebolo počuf ani len muchu: Nedela začala spievať. Nikto to nevedel lepšie ako ona. Všetci šiesti sa zahanbili a tichučko, aby ich nikto nepočul a nevidel, odišli. Hnevali sa na zvieratká, hnevali sa na ľudí, hnevali sa na Nedelu, no najviac sa hnevali sami na seba.

Pustili sa radšej do svojej roboty, ktorú vedeli robiť najlepšie. Usilovne pracovali, siali, mleli, piekli, šili, stavali domy.

Raz, ako sa im od tolkej lopoty perlil na čele pot, začali prekrásnu hudbu. Silnela a silnela, zaznievala čoraz čarovnejšie...

— To si skúša piesne najusilovnejšia z nás, — povedali si. Pekne spievať veru nie je tak ľahko!

Ako tak sedeli a počúvali, pri srdiečkach im bolo zrazu teplo.

— Či to nie je krásne, či to nie je šťastie, keď môže každý robiť, čo vie najlepšie a z čoho má najväčšiu radosť? — prehovoril zamyslene Pondelok a ostatní mu súhlasne prikyvovali. Už nikdy viac nechceli iba nečinne sedieť. Pondelok šiel sťať, Utorok šiel mlieť, Streda išla šíť šaty, Štvrtok šiel sťať topánky, Piatok staval nové nomy, Sobota piecť voňavý chlebík.

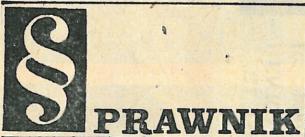
— Dobrý deň, šťastní bratia a sestry! — volali ľudia a všetci usilovní si pri práci pospevovali pšeničku ich sestry Nedele.

Aj dnes si ešte všetci pracoviti ľudia rádi zaspievajú a každý môže počuť, aki sú šťastní.

ANNE GEEHAAROVÁ

ŽI
CZA
SPO
KUL
00-37
ul. Fo
Tel. 2

RADY ■ PORADŇA ■ RADY ■ PORADŇA ■

Jaką umowę o pracę można zawrzeć z pracownikiem podejmującym zastrudnienie po raz pierwszy w życiu? Absolwenci szkół średnich powinni o tym wiedzieć, gdyż od stażu pracy zależy wiele w ich przyszłości.

Kodeks pracy rozróżnia pięć rodzajów umów o pracę: umowa na czas nieokreślony, umowa na czas określony, umowa na czas wykonywania określonej pracy, umowa na okres próbnego, umowa na okres wstępny. O rodzaju zawartej umowy decydują strony, które ją zawierają. Nie zawsze jednak zależy to od ich swobodnego uznania. Na przykład uspójczony zakład pracy za-

wierając umowę z pracownikiem podejmującym zastrudnienie po raz pierwszy w życiu może zawrzeć umowę tylko na okres próbnego, a następnie umowę na okres wstępny — łącznie w wymiarze jednego roku. To samo dotyczy pracownika, który już pracował, lecz w żadnym zakłacie pracy nie przepracował co najmniej jednego roku.

Widzimy więc, że staż pracy przesąduje w określonej sytuacji o rodzaj umowy o pracę. Nie ma znaczenia przy zawarciu umowy fakt, że ktoś przepracował już dłużej nawet niż jeden rok, ale w kilku zakładach. Nie daje to uprawnienia do zawarcia z nim umowy o pracę na czas nieokreślony. Dopuszcza się zawarcie z takim pracownikiem umowy na czas określony lub na czas wykonania określonej pra-

cy. Wówczas nie ma wymogu poprzedzenia takiej umowy — umową na okres próbnego. Jeżeli jednak taka umowa trwała krócej niż rok, uspójczony zakład pracy — chcąc dalej zastrudnić danego pracownika — winien zawrzeć z nim umowę na okres wstępny, uzupełniający okres zatrudnienia w danym zakładzie pracy do jednego roku.

Okres wstępny może być skrócony, najwyżej jednak do trzech miesięcy, jeżeli uzasadnia to dobre wyniki pracy zatrudnionego. Decyduje o tym kierownik danego zakładu pracy z inicjatywy własnej lub na wniosek związków zawodowych.

Jak wiadomo, do kwalifikacji wymaganych do zastrudnienia na określonym stanowisku — zgodnie z obowiązującym taryfikatorem — zalicza się wy-

kształcenie, a także liczbę lat pracy. W tym przypadku chodzi jednak o ogólny staż pracy, to jest sumę poszczególnych okresów pracy w poszczególnych zakładach. W stosunku zaś do kandydatów na wyższe stanowiska, część stażu pracy przypadać powinna w tym zakładzie pracy, w którym ma na zajmować kierownicze stanowisko. Z reguły wymaga się stażu pracy ogólnego wynoszącego 10 lat, w tym na stanowisku kierowniczym 5 lat i tzw. stażu zakładowego, np. 2-letniego w danym zakładzie pracy. Miejmy to wszystko na uwadze jeśli przystępujemy do pracy i zawsze pamiętajmy o gromadzeniu wszelkich zaświadczeń. Ułatwimy nam to różne nasze sprawy w przyszłości.

MB.

PSYCHO-ZÁBAVA

MÉNO VEŠTÍ

MONIKA: je to najczęściej tmavolńska alebo dokonca brunetka s hnedými alebo čiernymi očami, okrúhou tvárou a tmavšou pleťou. Priemerne vysoká, šikovná, s peknou, súmernou postavou, má však sklon k tučnote. Ako dieta je veľmi živá, plná energie a mimoriadne pekná. V rodine býva obyčajne najstaršia a je otcovom miláčikom. Nadaná, rýchla, má dobrú pamäť, ale sa neučí sústavne, čo vyplýva z toho, že ju doma nútia často opatrotovať mladších súroden-

cov. Vždy vie, čo chce dosiahnuť a najčastejšie dosahuje životné ciele, o ktoré sa usiluje. Ľudia ju majú v celku radi. Keďže je dobrou organizátorkou, nikdy neskame nádeje, tak priateľov, ako aj zamestnávateľov. Oblieka sa starostivo, ale bez prehľadania. Školu končí bez problémov. Je domácky založená a spravidla dobrá gazdina.

Monika sa viackrát zamiluje, v tom raz alebo dvakrát nešťastne. Vydáva sa za priemerného človeka, ale nedostatky v jeho intelekte a charaktere výborne nadrába svojou bohatou osobnosťou. Je veľmi tolerantná, trochu rozmaznáva deti, ba aj manžela. Od najmladších rokov máva radšej spoločnosť mužov ako žien.

Zena s tým menom nemá život ustlaný na ružach a máva mnoho rôznych problémov. Dožívá sa však vysokého veku. Má rada kvety a filmy, zato sa vyhýba knihám.

TADMIR

snár

VĚŘÍTE SNŮM? NE? MY TAKÉ NEVĚŘÍME, ALE CO TO ŠKODÍ, PODÍVAT SE DO SNÁRE? VŽDYŤ JE TO JEN ZÁBAVA A CO KDÝ SE NÁM DOBRY SEN VYPLNÍ? TEDY, ZDÁLO SE VÁM O:

Anglickanovi — jak lze očekávat, znamená to, že budete bohatí, dokonca veľmi bohatí, ale mluvíte s ním již nenáleží, budete mít dlouhou chvíli.

Astrách, čerstvých, kvetoucích — budou si vás vážit, celý záhon pestrých aster znamená dôstojnosť, ale odkvetlé a povadlé viděti — vaše naděje budou zklamány a trhati je — zkazíte si štěstí.

Bankéřovi, jehož jen vidíte — chraňte se před spekulacemi; viděti ho počítat bankovky — utrpíte ztrátu a mnoho bankovek viděti — zažijete zklamání.

Barvách, pekných a zářivých — budete mít šťastný a dlouhý život. Černá barva znamená smutek, fialová a bílá jsou barvami smrti. Ale míchat různé barvy znamená, že vám dobré půjdou obchody a barvití látky — sami sebe obelháváte. Bílé květiny ve sně viděti znamená radost a nevinnost. Červená barva je i ve sně barvou lásky a viděti ji znamená, že budete mít štěstí v milostné záležitosti. Modrá barva přinese mnoho nepříjemností, ale hezky modré a tiché moře znamená spokojený život. Šedá barva šatů — těžká práce. Zelená — mějte naději, vaše budoucnost se příznivě utváří. Zdálo se vám o zeleném lese — to vám přinese štěstí, ale tráva zelená — žalost znamená.

WĘTERYNARZ

GŁOWICA

Główica jest chorobą powodującą wysoką temperaturę, zapalenie błon śluzowych jamy ustnej, oczu i nosa oraz trudność w poruszaniu się. Głowa chorążego zwierzęcia obrzeka znacznie powiększając się i przybierając nieforemne kształty — stąd nazwa choroby. Główicę powoduje wirus. Na głowicę najczęściej choruje bydło w wieku 1–4 lat. Choroba występuje zwykle wiosną lub w jesieni, przeważnie

w dni chłodne, wilgotne, jak również po nagłym ochłodzeniu. Objawy choroby występują w 3–4 tygodnie po zarażeniu, a czasem jeszcze później. U chorego zwierzęcia gwałtownie podnosi się temperatura, oddech staje się przyspieszony, śluza sucha i ciepła, zaczerwienione oczy stale zachodzą żlamy, czasem pojawia się biegunka. U jednych krów zmniejsza się w tym czasie ilość mleka, u innych nie. Na początku choroby zwierzęta zwykle są niespokojne, dostają drgawek, ryczą. Po 2–3 dniach oczy zmieniają się i zaczynają wydzielać się z nich ropą. W takich wypadkach zwierzę,

jeśli nawet wyzdrowieje, często pozostaje ślepe. Na dniaach mogą się tworzyć owozrodzenia. Oddech jest utrudniony, czasem z hrypiącą z powodu nagromadzenia się w nosie śluzowo-ropnej wydzieliną i owozrodzeń. Choroba może trwać 24 godzinę, po czym zwykle następuje śmierć. Czasem zwierzę ginie po 5–12 dniach. Często po wyzdrowieniu może nastąpić nawrót. Główica może też przybrać postać jelitową, z biegunką i wysoką gorączką. Zwierzęciu przynosi ulgę okładanie głowy zimnym, czystym, co pewien czas zwilżonym w wodzie płotniem. Jamę ustną dobrze jest płukać

H. MACZKA

ZUZKA

Umíte dělat DOMÁCÍ SÝR? Zbylý tvaroh (můžete být i sušší a kyselý, který již jinak neupotřebíme) rozdrobíme, osolíme, okrmíme a v porcelánové nádobě nebo lahví se širokým hrdlem necháme přikrytý ubrouskem 3 až 4 dny v kuchyni uležet. Každý den promícháme. Uleželý tvaroh prolisujeme nebo umeleme na masovém strojku. V kastrole rozpláme (do žlutá) máslo nebo margarín, přidáme sýr, trochu papriky a za stálého míchání vaříme, až začíná žloutnout. Nako-

nec přidáme syrový žloutek a dobře promícháme. Porcelánovou misu nebo malé misky vypláchneme studenou vodou, horký sýr do nich rozlejeme a necháme ztuhnout. Ztuhly vykopípime. Je chutný s chlebem na přesnídávku i večeři; doplníme rajčaty a ovocem.

VÝROBA DOMÁCÍ HORČICE: hořčicová semena umeleme na makovém strojku, přidáme cukr a za stálého míchání přileváme svařený studený oct, až vznikne hustá kaše, kterou necháme 2 hodiny uležet. Pak přidáme ještě tolik octa, aby hořčice byla přiměřeně hustá. Hočici dáme do sklenic, zavážeme a uložíme. Po 14 dnech ji můžeme upotře-

bit. **Rozpočet:** na 10 dkg hořčicových semen 4 dkg moučkového cukru a asi 1/4 – 1/2 1 vinného svařeného octa.

DOMÁCÍ CHLÉB: do misky prosijeme 1/2 kg žitného ječmenné mouky (i pšeničnou, ale hladkou), uprostřed vyhloubíme důlek, do kterého rozdrobíme 3 dkg droždí a zalijeme 0,1 litrem vlažné vody. Droždí s vodou zamícháme a necháme asi 5 minut kynout. Potom přilijeme další 0,2 litru vlažné vody, 1 lžíci 8% octa a přisypejeme rovnou lžíci soli a kmínku, zpracujeme vlažné těsto, které necháme na teplém místě kynout dle potřeby asi 45 minut. Z vykynutého těsta utvoříme veku nebo bočánek a

položíme na plech vysypáný hladkou moukou. Necháme ho kynout dalších 20 minut, potom potřebme slanou vodou posypeme kmínem a dáme do předehráte trouby péci. Troubu předehráváme 15 minut při teplotě 280°C (maximální teplota). Při této teplotě se chléb peče asi 15 minut. Když začne červenat, zmírníme teplotu na 140°C a zvolně dopékáme ještě asi 40 minut. Nemáte-li elektrickou ani plynovou troubu, vložíte chléb do hodně horké trouby a pak už přestanete příkládat, udržujete jen mírný oheň. Po vyjmnutí z trouby povrh chléba potřebme vodu. Doporučujeme vložit při pečení do trouby současně s chlebem i nádobu s vodou.

NEVIETE SI PORADIŤ S RÓZNÝMI ŤAŽKOSTAMI A ZÁLEZITOSTAMI, KTORE VÁS ROZČULUJÚ? NAPIŠTE NÁM NA ADRESU: REDAKCIA ŽIVOT, 00372 WARSZAWA, UL. FOKSAL 13, ODPOVIEME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH ČASOPISU ALEBO LISTOM.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redaguje: ADAM CHALUPEK — redaktor naczelny, Marian Kaskiewicz — z-ca red. nacz. oraz społeczny kolegium redacyjne w składzie: Augustin Andrašák (Jablunka), František Bednářík (Nova Biala), Alojz Biel (Zubrzyca Góra), Augustin Bryja (Lapsze Wyżne), Alojz Galuš (Krempachy), Vladimír Hess (Lublin), František Chalupka (Nowa Biala), Bronisław Kanapčík (Mikołów), Ján Kovalík (Zubrzyca Dolna), Andrej Kucek (Lipnica Wielka), František Kurnát (Nowa Biala), Wacław Luścinski (Zelów), Lídia Mšálová (Zubrzyca Góra), Lídie Mundilová (Kuców), Ignác Nižník (Myślenice), František Paciga (Krempachy), Alžbeta Stojowska (Warszawa), Ján Spernoga (Warszawa), Růžena Urbánová (Gesiniec), Andrej Vaksman'ský (Trib), Andrej Vojtas (Jurgów).

Tłumaczenia i korekta jęz. czeskiego — Valerie Wojnarowska; tłumaczenia na jęz. słowacki — Alžbeta Stojowska; weryfikacja stylistyczna i korekta jęz. słowackiego — Ján Spernoga; red. tech. Mieczysław Pożarski; red. graf. Krystyna Iwanicka.

Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo Współczesne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-490 Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11.

ADRES ZG TKCIS: 31-624 Kraków, ul. Szpitalna 38, tel. 212-92.

Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch” oraz urzędy pocztowe i doręczyciele w terminach: do dnia 25 listopada na I kwartał i I półrocze roku następnego i cały rok następny, do 10 marca na II kwartał roku bieżącego, do 10 czerwca na III kwartał i II półrocze roku bieżącego, do 10 września na IV kwartał roku bieżącego. Cena prenumerat: kwartałnicie 30 zł, półrocze 60, rocznie 120 zł. Jednostki gospodarki uspójczonionej, instytucje, organizacje i wszelkiego rodzaju zakłady pracy zamawiają prenumeratę w miejscowościach Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch”, w miejscowościach zaś, w których nie ma prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych i u doręczycieli.

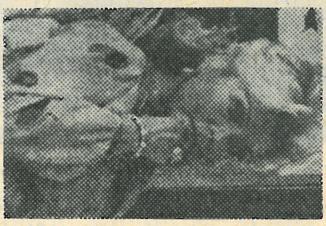
Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch” Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie Nr 1153-201045-139-11. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę jest droższa od prenumeraty krajowej o 50%, dla zleceniodawców indywidualnych i o 100% dla zleceniodawców instytucji i zakładów pracy.

Oddano do sklepu 18.III.1982 r. Numer podpisano do druku 1.IV.1982 r.

Druk: Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-375 Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 1039. Z-55. Nr indeksu ISSN 0514-0188.

ŽIVOT
CZASOPISM
SPOŁECZNO
KULTURALNE
0-372 Warszawa
ul. Foksal 13
tel. 26-44-49

stává sa aj takto...

MLADA STAŘENKA. „Jste ještě příliš mladá, přihlaste se, až přijdu leta“, uslyšela známa filmoveá herečka Zsa Zsa Gaborová, když nedavno dožádala o starobní duchod. Koliž je dnes přesný let kvdy slavné ženě — vampu — nikdo neví. Ona samá se nechce přinádat. Rozhodne však skoro před půl stoletím, v r. 1933 byla volena za „Miss Madarska“, což je však, jak sami přiznáte, v rozporu s jejím dnešním vzhledem (na snímku).

VÝLET NA MĚSÍC. Osoby, které se chtějí vypravit se zájezdem na Měsíc, musí vykárat značnou trpělivost. Nejenom proto, že takové zájezdy jsou ještě dnes hudebnou budoucností, ale také proto, že fronta zájemců je delší než u nás fronta na automatickou parádku. Na rájed na Měsíc se již společnosti Pan Am zapsaly 93 tisíce Američanů. Seznam je uložen v archivu v Bostonu a zapsaní obdrželi oficiální potvrzení o maturaci na řízenku a mistrovství v kosmických lodích, které budou vypraveny na Měsíc. Start podle pořadí, datum však ani přibližně není ještě určeno...

HAREM V LONDÝNĚ. Není to omyle ani žert. Kníže Fhad ze Saúdské Arábie často jede v obchodních záležitostech do Londýna. Koupil tedy v elegantní čtvrti hlavního města Velké Británie dvacetipokojuovou vilu a protože je věrný tradicím islamu, dal všechny vilu a ženy s malými dětmi islamským obyvatelům v harémnu.

MY BYZANTSKÝ CÍSAR... Jeho pacientki v Salernu ho volají i profesore, čo v Taianskou neznámená vela. V telefonu zoznamovala jeho navštívencov, ale ako docent neuropsychiatre, ale na jeho mazeno prečítal. Byzantské knieza, cisár Peter Palcolog.

Dynastia Paleologovcov držela byzantský trón v roce 1453, kdy Konstantinopol obsadili Turci. Poslední císař, Konstantín XI., zakynul v obraze svého hlavního mesta a jeho přibuzní usídlil do Taianská. Od této chvíle však uchází o císařský trón psychiater Pietro III. Eště prednedávnom mal konkurenta v Janově, který vystupoval jako kníže Enrico de Vigo Alramico. Paleolog a predával hlavně zbohatlým z NSR a Rakousku, byzantské rady a šlechtice patenty. Za hochstaplerstvo dostal pár roků vězení.

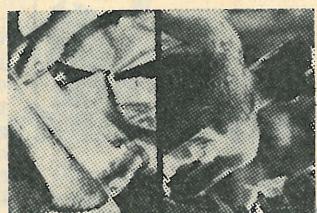
Na snímku: sídlo Jacqueline diskrétně vyfotografovane z helikoptery.

znamená a odpadlo, až uchádzač. Psychiatra Pietro III. je opatrnější — jeho císařský povod je výbornou reklamou pro súkromnú lekársku prax.

LEPSI

NEŽ

VLASTNI. Informovali jsme již o senzacionním výnalezu, jinž je umělá kůže, použitelná k lečení opařením 3. stupně, to znamená opaření 50 procent povrchu těla. Ve velkých evropských klinikách je tento výnalez po pokus-

ném rádiu uváděn do všeobecnějšího použití. Umělá kůže (produkující si otekavěte ochlazení příbuzenských vztahů). Nepodnikaje delší cestu, zvláště v první polovině měsíce. Měsíc prázdný pro podnikání.

OSOBY NAROZENÉ VE ZNALENÍ BYZANTI. (23.3.—20.4.) — v první polovině měsíce otekavěte ochlazení příbuzenských vztahů. Nepodnikajte delší cestu, zvláště v první polovině měsíce. Měsíc prázdný pro podnikání.

OSOBY NAROZENÉ VE ZNALENÍ BLÍZKÉ. (21.4.—20.5.) — finanční ztráty v min. měsíci budou nahrazeny. Čestování přinesete radost, pohoda, úspěch v zaměstnání. Pozor na zeleninu a měsíční potvrzení o maturaci na řízenku a mistrovství v kosmických lodích, které budou vypraveny na Měsíc. Start podle pořadí, datum však ani přibližně není ještě určeno...

OSOBY NAROZENÉ VE ZNALENÍ RAKA. (22.6.—22.7.) — počítejte se zhoršením zdraví. Mladí ubří větší ztráty. Ondobranci nevhodné pro podnikání a spekulace. OSOBY NAROZENÉ VE ZNALENÍ LVA (23.7.—23.8.) — mnozí se dostanou do rodinných sporů, stráví své povahy. Jen jedna a muže přiměst klid do rodinného života. UKÁZETE horský stráňák své povahy. Jen sila a vůle může přiměst klid do rodinného života.

OSOBY NAROZENÉ VE ZNALENÍ PAN- NY (24.8.—23.9.) — dostaví se větší starost, smutek v rodině, v zaměstnání nervozita, potíže, dívka od madřených. Mnohá žena v těžkých chvíliach najde dobrého a milého partnera.

OSOBY NAROZENÉ VE ZNALENÍ VAH. (24.9.—23.10.) — počátkem měsíce ještě bu-

NELEN OBÝCAJNÍ, po rokoch právokladníků usedlí za okénky pokladen na nádražích nápadití podvodníci a klidně prodávali jízdenky. S tržbou pak zmizeli.

NENÍ NAD NAPAD. V Itálii za stávky pokladníků usedlí za okénky vodníci a klidně prodávali jízdenky. S tržbou pak zmizeli.

NIELEN OBÝCAJNÍ, po rokoch právokladníků usedlí za okénky prechodne do dôchodku, ale aj filmom prehliadky. Stáva sa však, že po rozlúčke s filmom sa opäť vracejú na strieborné plátno, lebo napriek všetkému nevedia žiť bez žiarovky filmových reflektorov.

Ce bude s populárnym Kirkom Douglasom, ktorého dobre poznáme nie len z filmov, ale aj z jeho návštavy v Poľsku pred niekoľkými rokmi? Skončil 65 rokov, má za sebou 30 rokov práce a oznamil, že sa už nikdy nevráti k filmu. Chce si konečne odpočínuť doma.

Meno Kirk Douglas je vlastne pseudonym toho hereca. Narodil sa v roku 1916 ako Issur Damilovič Dorowsky v Amsterdam, kde boli vtedy jeho rodičia, Rusi. Počom, už v Amerike, sa isty čas nazýval Isadore Dorowsky (19.2.—20.3.) — celkově měsíc příznivý, stejně jako předečnější. Vaše citové vztahy se upřevní. Opožděná dovolená se vydáří. Mnohí mohou v tomto měsíci neomezeně podnikat.

Z ASTRÓLOGOVY KRONIKY

Hviezdy o tom, čo váš čaká v máji

de trvat šestí z minulého období, ale na obzoru se hromadí mraky. Prožijete zklamání, znechutná vás klevety, postihnou vás ztráty, hlavně při nákupech.

OSOBY NAROZENÉ VE ZNALENÍ STÍRAČA. (24.10.—22.11.) — dále úspěchy ve sportu, musí vykárat značnou trpělivost. Nejenom proto, že takové zájezdy jsou ještě proto, že fronta zájemců je delší než u nás fronta na automobilovou parádku. Na rájed na Měsíc se již společnosti Pan Am zapsaly 93 tisíce Američanů. Seznam je uložen v archivu v Bostonu a zapsaní obdrželi oficiální potvrzení o maturaci na řízenku a mistrovství v kosmických lodích, které budou vypraveny na Měsíc. Start podle pořadí, datum však ani přibližně není ještě určeno...

OSOBY NAROZENÉ VE ZNALENÍ KOZOROZCE. (22.12.—20.1.) — budou spiněny povahy, což vám přinese zlepšení poměru v zaměstnání. Chcete-li vyměnit byt, učiněte v tomto měsíci. OSOBY NAROZENÉ VE ZNALENÍ KOZOROZCE (22.12.—20.1.) — budou spiněny povahy, což vám přinese zlepšení poměru v zaměstnání. Chcete-li vyměnit byt, učiněte v tomto měsíci. OSOBY NAROZENÉ VE ZNALENÍ RYB (19.2.—20.3.) — celkově měsíc příznivý, stejně jako předečnější. Vaše citové vztahy se upřevní. Opožděná dovolená se vydáří. Mnohí mohou v tomto měsíci neomezeně podnikat.

de trvat šestí z minulého období, ale na obzoru se hromadí mraky. Prožijete zklamání, znechutná vás klevety, postihnou vás ztráty, hlavně při nákupech.

OSOBY NAROZENÉ VE ZNALENÍ STÍRAČA. (24.10.—22.11.) — dále úspěchy ve sportu, musí vykárat značnou trpělivost. Nejenom proto, že takové zájezdy jsou ještě proto, že fronta zájemců je delší než u nás fronta na automobilovou parádku. Na rájed na Měsíc se již společnosti Pan Am zapsaly 93 tisíce Američanů. Seznam je uložen v archivu v Bostonu a zapsaní obdrželi oficiální potvrzení o maturaci na řízenku a mistrovství v kosmických lodích, které budou vypraveny na Měsíc. Start podle pořadí, datum však ani přibližně není ještě určeno...

OSOBY NAROZENÉ VE ZNALENÍ STÍRAČA. (24.10.—22.11.) — dále úspěchy ve sportu, musí vykárat značnou trpělivost. Nejenom proto, že takové zájezdy jsou ještě proto, že fronta zájemců je delší než u nás fronta na automobilovou parádku. Na rájed na Měsíc se již společnosti Pan Am zapsaly 93 tisíce Američanů. Seznam je uložen v archivu v Bostonu a zapsaní obdrželi oficiální potvrzení o maturaci na řízenku a mistrovství v kosmických lodích, které budou vypraveny na Měsíc. Start podle pořadí, datum však ani přibližně není ještě určeno...

de trvat šestí z minulého období, ale na obzoru se hromadí mraky. Prožijete zklamání, znechutná vás klevety, postihnou vás ztráty, hlavně při nákupech.

OSOBY NAROZENÉ VE ZNALENÍ STÍRAČA. (24.10.—22.11.) — dále úspěchy ve sportu, musí vykárat značnou trpělivost. Nejenom proto, že takové zájezdy jsou ještě proto, že fronta zájemců je delší než u nás fronta na automobilovou parádku. Na rájed na Měsíc se již společnosti Pan Am zapsaly 93 tisíce Američanů. Seznam je uložen v archivu v Bostonu a zapsaní obdrželi oficiální potvrzení o maturaci na řízenku a mistrovství v kosmických lodích, které budou vypraveny na Měsíc. Start podle pořadí, datum však ani přibližně není ještě určeno...

de trvat šestí z minulého období, ale na obzoru se hromadí mraky. Prožijete zklamání, znechutná vás klevety, postihnou vás ztráty, hlavně při nákupech.

OSOBY NAROZENÉ VE ZNALENÍ STÍRAČA. (24.10.—22.11.) — dále úspěchy ve sportu, musí vykárat značnou trpělivost. Nejenom proto, že takové zájezdy jsou ještě proto, že fronta zájemců je delší než u nás fronta na automobilovou parádku. Na rájed na Měsíc se již společnosti Pan Am zapsaly 93 tisíce Američanů. Seznam je uložen v archivu v Bostonu a zapsaní obdrželi oficiální potvrzení o maturaci na řízenku a mistrovství v kosmických lodích, které budou vypraveny na Měsíc. Start podle pořadí, datum však ani přibližně není ještě určeno...

de trvat šestí z minulého období, ale na obzoru se hromadí mraky. Prožijete zklamání, znechutná vás klevety, postihnou vás ztráty, hlavně při nákupech.

OSOBY NAROZENÉ VE ZNALENÍ STÍRAČA. (24.10.—22.11.) — dále úspěchy ve sportu, musí vykárat značnou trpělivost. Nejenom proto, že takové zájezdy jsou ještě proto, že fronta zájemců je delší než u nás fronta na automobilovou parádku. Na rájed na Měsíc se již společnosti Pan Am zapsaly 93 tisíce Američanů. Seznam je uložen v archivu v Bostonu a zapsaní obdrželi oficiální potvrzení o maturaci na řízenku a mistrovství v kosmických lodích, které budou vypraveny na Měsíc. Start podle pořadí, datum však ani přibližně není ještě určeno...

de trvat šestí z minulého období, ale na obzoru se hromadí mraky. Prožijete zklamání, znechutná vás klevety, postihnou vás ztráty, hlavně při nákupech.

OSOBY NAROZENÉ VE ZNALENÍ STÍRAČA. (24.10.—22.11.) — dále úspěchy ve sportu, musí vykárat značnou trpělivost. Nejenom proto, že takové zájezdy jsou ještě proto, že fronta zájemců je delší než u nás fronta na automobilovou parádku. Na rájed na Měsíc se již společnosti Pan Am zapsaly 93 tisíce Američanů. Seznam je uložen v archivu v Bostonu a zapsaní obdrželi oficiální potvrzení o maturaci na řízenku a mistrovství v kosmických lodích, které budou vypraveny na Měsíc. Start podle pořadí, datum však ani přibližně není ještě určeno...

de trvat šestí z minulého období, ale na obzoru se hromadí mraky. Prožijete zklamání, znechutná vás klevety, postihnou vás ztráty, hlavně při nákupech.

OSOBY NAROZENÉ VE ZNALENÍ STÍRAČA. (24.10.—22.11.) — dále úspěchy ve sportu, musí vykárat značnou trpělivost. Nejenom proto, že takové zájezdy jsou ještě proto, že fronta zájemců je delší než u nás fronta na automobilovou parádku. Na rájed na Měsíc se již společnosti Pan Am zapsaly 93 tisíce Američanů. Seznam je uložen v archivu v Bostonu a zapsaní obdrželi oficiální potvrzení o maturaci na řízenku a mistrovství v kosmických lodích, které budou vypraveny na Měsíc. Start podle pořadí, datum však ani přibližně není ještě určeno...

de trvat šestí z minulého období, ale na obzoru se hromadí mraky. Prožijete zklamání, znechutná vás klevety, postihnou vás ztráty, hlavně při nákupech.

OSOBY NAROZENÉ VE ZNALENÍ STÍRAČA. (24.10.—22.11.) — dále úspěchy ve sportu, musí vykárat značnou trpělivost. Nejenom proto, že takové zájezdy jsou ještě proto, že fronta zájemců je delší než u nás fronta na automobilovou parádku. Na rájed na Měsíc se již společnosti Pan Am zapsaly 93 tisíce Američanů. Seznam je uložen v archivu v Bostonu a zapsaní obdrželi oficiální potvrzení o maturaci na řízenku a mistrovství v kosmických lodích, které budou vypraveny na Měsíc. Start podle pořadí, datum však ani přibližně není ještě určeno...

de trvat šestí z minulého období, ale na obzoru se hromadí mraky. Prožijete zklamání, znechutná vás klevety, postihnou vás ztráty, hlavně při nákupech.

OSOBY NAROZENÉ VE ZNALENÍ STÍRAČA. (24.10.—22.11.) — dále úspěchy ve sportu, musí vykárat značnou trpělivost. Nejenom proto, že takové zájezdy jsou ještě proto, že fronta zájemců je delší než u nás fronta na automobilovou parádku. Na rájed na Měsíc se již společnosti Pan Am zapsaly 93 tisíce Američanů. Seznam je uložen v archivu v Bostonu a zapsaní obdrželi oficiální potvrzení o maturaci na řízenku a mistrovství v kosmických lodích, které budou vypraveny na Měsíc. Start podle pořadí, datum však ani přibližně není ještě určeno...

de trvat šestí z minulého období, ale na obzoru se hromadí mraky. Prožijete zklamání, znechutná vás klevety, postihnou vás ztráty, hlavně při nákupech.

OSOBY NAROZENÉ VE ZNALENÍ STÍRAČA. (24.10.—22.11.) — dále úspěchy ve sportu, musí vykárat značnou trpělivost. Nejenom proto, že takové zájezdy jsou ještě proto, že fronta zájemců je delší než u nás fronta na automobilovou parádku. Na rájed na Měsíc se již společnosti Pan Am zapsaly 93 tisíce Američanů. Seznam je uložen v archivu v Bostonu a zapsaní obdrželi oficiální potvrzení o maturaci na řízenku a mistrovství v kosmických lodích, které budou vypraveny na Měsíc. Start podle pořadí, datum však ani přibližně není ještě určeno...

de trvat šestí z minulého období, ale na obzoru se hromadí mraky. Prožijete zklamání, znechutná vás klevety, postihnou vás ztráty, hlavně při nákupech.

OSOBY NAROZENÉ VE ZNALENÍ STÍRAČA. (24.1